

Het strandpaviljoen van West aan Zee, Terschelling.

De bouw van een nieuw permanent strandpaviljoen op het Noordzeestrand van Terschelling met een oppervlak van 1000 m² en de mogelijkheden tot het gebruik van het paviljoen. Een ecologische beoordeling.

P.J.Zumkehr.

ZUMKEHR ECOLOGISCH ADVIESBUREAU
Midland – Terschelling
Januari 2017

Colofon.

Zumkehr, P.J., 2017. Het strandpaviljoen van West aan Zee, Terschelling. De bouw van een nieuw permanent strandpaviljoen op het Noordzeestrand van Terschelling met een oppervlak van 1000 m² en de mogelijkheden tot het gebruik van het paviljoen. Een ecologische beoordeling.

Zumkehr Ecologisch Adviesbureau, Midslant-Terschelling, januari 2017.

Opdrachtgever.

Combibouw Terschelling, namens D.Wiegman sr., West-Terschelling.

Uitvoerder.

Zumkehr Ecologisch Adviesbureau.

P.J.Zumkehr, Oude Terpweg 3

8891 GE Terschelling-Midslant

tel. 0562-449196

mob. 06.50.816.092

e-mail: admin@pzumkehr.nl

© Zumkehr Ecologisch Adviesbureau

Overname van gegevens uit dit rapport is toegestaan met bronvermelding.

Het strandpaviljoen van West aan Zee, Terschelling. De bouw van een nieuw permanent strandpaviljoen op het Noordzeestrand van Terschelling met een oppervlak van 1000 m² en de mogelijkheden tot het gebruik van het paviljoen. Een ecologische beoordeling.

P.J.Zumkehr.

1. Inleiding.

De eigenaar van het strandpaviljoen van West aan Zee op Terschelling heeft een plan opgesteld een nieuw paviljoen te bouwen op een locatie grenzend aan die van het bestaande paviljoen. Het huidige paviljoen staat op enkele meters van de duinvoet – de zeereep – op het Noordzeestrand bij de openbare strandovergang van West aan Zee. Als gevolg van eisen, die aan het beheer van de zeereep worden gesteld, kan het nieuwe paviljoen niet worden gebouwd op de oude locatie, maar komt het te staan op een plateau op palen iets noordelijker van de huidige locatie. De huidige locatie wordt opgeheven en teruggegeven aan de natuur. De plannen zijn al enkele jaren oud, maar zijn tot nu toe niet gerealiseerd. In maart 2014 is voor het plan een natuurtoets opgesteld (*Zumkehr, 2014*).

De gemeenteraad van Terschelling heeft in 2016 ingestemd met de mogelijkheid strandpaviljoens in oppervlak uit te breiden tot 1000 m². De eigenaar van het strandpaviljoen van West aan Zee wil van deze mogelijkheid gebruik maken en heeft nu een nieuw ontwerp laten maken voor een groter paviljoen dan het eerdere ontwerp uit 2014. De vraag is nu of met het nieuwe, uitgebreidere plan strijdigheid kan ontstaan met de natuurbeschermingswetgeving. Bouwbedrijf Combibouw heeft daarom namens de eigenaar aan *Zumkehr Ecologisch Adviesbureau* gevraagd een update van het oude rapport uit 2014 te maken. In dit rapport wordt dan ook een nieuwe effectanalyse gepresenteerd.

Sinds 1 januari 2017 is de nieuwe Wet natuurbescherming (WNB) in werking getreden. Dit heeft tot gevolg dat in vergelijking met de oude situatie voor 1 januari 2017 wijzigingen zijn opgetreden wat betreft de te beschermen natuurwaarden. De oude Flora- en faunawet en de Boswet zijn in de nieuwe wet opgenomen, en bestaan als zelfstandige wet niet meer. De regelgeving rond Natura2000 is ongewijzigd opgenomen in de WNB. De effectanalyse in dit rapport is gebaseerd op de nieuwe wetgeving die per 1 januari 2017 geldt.

Dit rapport heeft de status van *voortoets* volgens het afwegingskader van Natura2000.

2. Het plangebied en het plan.

Het plangebied is een locatie op het Noordzeestrand van Terschelling bij de strandovergang van West aan Zee op ongeveer 40 meter van de voet van de zeeverende duinen.

Het plan betreft het oprichten van een plateau op palen, waarop een nieuw, permanent strandpaviljoen wordt geplaatst. Het paviljoen wordt jaarrond geëxploiteerd en is tevens geschikt voor de ontvangst van grotere groepen bezoekers. Ten opzichte van het eerder ingediende planontwerp gaat het nieuwe ontwerp uit van een oppervlaktuitbreiding van 750 tot 1000 m². Ook wordt het nieuwe paviljoen 500 mm. hoger.

3. Informatiebronnen.

Voor het opstellen van dit rapport is gebruik gemaakt van beschikbare informatie met betrekking tot het voorkomen van beschermde natuurwaarden op Terschelling. Alleen gegevens van na 2000 zijn benut. Oudere gegevens worden als niet relevant beschouwd.

De belangrijkste bron voor het toetsen van de effecten aan de eisen van de natuurbeschermingswetgeving is het beheerplan voor de Natura2000-gebieden van Terschelling dat in 2015 door de Dienst Landelijk Gebied is gepubliceerd (*DLG, 2015*). Voor het in kaart brengen van de habitattypen in de nabijheid van het plangebied is gebruik gemaakt van de habitattypenkaart die deel uitmaakt van het beheerplan.

Wat betreft de vegetatiekundige gegevens is gebruik gemaakt van de vegetatiekartering van de Ecologen Groep te Groningen uit 2012 (*Ecologen Groep, 2013*) en van de inventarisatie van zeldzame plantensoorten uit 2006 (*Zumkehr, ongepub.*).

Vogelkundige gegevens zijn afkomstig van de in opdracht van Staatsbosbeheer uitgevoerde broedvogelinventarisatie (*SOVON, 2012*).

4. Wettelijk kader.

4.1. Wet natuurbescherming (Wnb)

Per 1 januari 2017 is het oude wettelijke stelsel voor de natuurbescherming, zoals voorheen neergelegd in de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet vervangen door één wet: de Wet natuurbescherming (Wnb). De Wnb vormt het sluitstuk van de decentralisatie van het natuurbeleid van het Rijk naar de provincies, waarbij de bevoegdheden en verantwoordelijkheden op het gebied van het natuurbeleid en het landelijk gebied zo veel mogelijk worden overgedragen van het Rijk naar de provincies, overeenkomstig het 'decentraal-tenzij-beginsel'. Dit is in het verlengde van de bestuursafspraken 2011 – 2015 tussen Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen en het daarop gebaseerde onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur van 20 september 2011, gesloten tussen Rijk en provincies. Het is de bedoeling dat de Wnb over een paar jaar op haar beurt zal opgaan in de Omgevingswet.

Op grond van de Wnb worden provinciale staten verplicht voor bepaalde onderwerpen regels op te stellen. Daarnaast hebben provinciale staten de mogelijkheid om op een aantal onderwerpen regels te stellen. Deze regels zijn opgenomen in de Verordening Wet natuurbescherming Fryslân 2017. Naast de bevoegdheden die provinciale staten hebben, hebben gedeputeerde staten van Fryslân ook haar bevoegdheden. Dit zijn onder andere bevoegdheden tot het opstellen van beleidsregels op grond van artikel 4:81, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht. De beleidsregels in het kader van de Wnb zijn opgenomen in deze beleidsregel: de Beleidsregel Wet natuurbescherming Fryslân 2017. De beleidsregel gaat in op de tegemoetkoming in faunaschade en de toedeling van ontwikkelingsruimte uit segment 2 in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof Fryslân.

4.1.1. Natura2000

De natuurgebieden in Nederland die deel uitmaken van het netwerk van Natura2000 ontleen hun bescherming aan op Europees niveau gemaakte afspraken. De gebiedsbeschermingswetgeving voor de Natura2000-gebieden maakte tot voor kort deel uit van de Natuurbeschermingswet 1998. Per 1 januari 2017 is deze wetgeving onveranderd in de nieuwe Wnb overgenomen. De Natura2000-gebieden gelden als Speciale Beschermingszones (SBZ's), die zijn aangewezen op grond van de Europese Habitatrichtlijn en/of de Vogelrichtlijn. De SBZ's die in het kader van de Habitatrichtlijn zijn vastgesteld worden ook wel Habitatrichtlijn-gebieden genoemd. Ze zijn aangewezen vanwege bijzondere habitats en soorten (de zogenaamde 'kwalificerende waarden'), genoemd in respectievelijk bijlage I en bijlage II van de richtlijn. De SBZ's in het kader van de Vogelrichtlijn staan ook wel bekend als Vogelrichtlijngebieden. Ze zijn aangewezen ter bescherming van het leefgebied van bedreigde vogels en trekvogels. Als projecten en andere handelingen in of nabij een Natura2000 gebied plaatsvinden, moet onderzocht worden of deze significant negatieve effecten op de kwalificerende waarden van het gebied hebben. Als uit deze beoordeling blijkt dat het gebied wordt aangetast, of duidelijke twijfel bestaat over het uitblijven van die aantasting, kan het bevoegd gezag slechts vergunning verlenen voor de gevraagde activiteit als er geen alternatieven zijn, er een dwingende reden van groot openbaar belang met die activiteit is gemoeid en vóór de ingreep compensatie van natuurwaarden is gerealiseerd.

Als gevolg van de decentralisatie van rijkstaken naar de provincies is de provincie in de nieuwe Wnb bevoegd gezag voor vrijwel alle Natura2000-gebieden. Een uitzondering daarop zijn gebieden van grote omvang die deel uitmaken van meerdere provincies en waarvoor een samenhangend beleid is opgesteld. Het gaat dan onder meer om grote open wateren, zoals de Waddenzee en de Noordzee. Het Rijk is voor deze gebieden bevoegd gezag voor zover het de gedeelten betreft die kunnen worden beschouwd als open water. Wat betreft de toekenning van een Omgevingsvergunning voor de uitvoering van projecten die Natura2000-gerelateerd zijn, gelden de gemeenten als loket. De provincie heeft echter een beoordelende taak, en kan voor projecten waarbij significant negatieve effecten met zekerheid zijn uit te sluiten een "verklaring van geen bedenkingen" afgeven. Een dergelijk oordeel is echter pas mogelijk als de effecten van de uitvoering van projecten zijn geanalyseerd in een zogenaamde "voortoets". Indien uit een voortoets blijkt dat significant negatieve effecten niet met zekerheid uitgesloten zijn, dient een vergunning voor de Wnb te worden aangevraagd bij de provincie. Er dient dan een Passende beoordeling voor het project te worden opgesteld, waarin de aard van de significant negatieve effecten verder wordt uitgewerkt en wordt geanalyseerd of deze effecten door middel van mitigerende maatregelen of compensatie kunnen worden voorkomen.

De Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) maakt deel uit van de Natura2000-regelgeving. De PAS is bedoeld om de negatieve effecten van stikstofdepositie uit de atmosfeer tegen te gaan. Voor projecten die binnen of in de omgeving van Natura2000-gebieden worden uitgevoerd is het verplicht de uitstoot van stikstof te berekenen die tijdens de uitvoering van de werkzaamheden of structureel na voltooiing van het project ontstaan. De berekening kan worden gemaakt door middel van het digitaal toegankelijke programma Aeries. Voor de hoeveelheid uitstoot is een benedengrens vastgesteld, de grenswaarde. Indien voor een project een hoeveelheid uitstoot beneden deze grenswaarde, wordt deze beschouwd als niet schadelijk, en is het niet nodig voor de uitvoering of realisatie van het project met de PAS-regeling rekening te houden. In de PAS-regeling is ook een bovengrens aangegeven. Indien meer stikstof wordt geproduceerd dan deze bovengrens geldt dit als schadelijk en geldt voor het project een vergunningplicht. Voor projecten die een hoeveelheid uitstoot veroorzaken tussen beide grenzen in geldt dat de hoeveelheid uitstoot wordt meegenomen in een boekhouding. Er is een maximale hoeveelheid extra stikstofuitstoot mogelijk, waarvan ieder project dat meer stikstofuitstoot oplevert dan de grenswaarde een deel van gebruikt. Als na de uitvoering van een aantal projecten de beschikbare ruimte is opgebruikt, is geen ruimte meer beschikbaar en geldt extra uitstoot van nieuwe projecten als schadelijk en dus vergunningplichtig.

4.1.2. Soortbescherming in de Wnb

De nationale bescherming van soorten werd tot voor kort geregeld door de Flora- en faunawet. Deze is echter per 1 januari 2017 opgegaan in de nieuwe Wnb. Daarmee zijn ook enkele wijzigingen doorgevoerd. De belangrijkste wijziging betreft de verplaatsing van het bevoegd gezag van het Rijk naar de provincies. Een andere wijziging betreft de lijst van beschermde soorten. In de Flora- en faunawet was sprake van drie verschillende beschermingsregimes. Dit onderscheid is in de Wnb vervallen. Wel maakt de wet onderscheid in soorten die beschermd zijn op basis van internationale afspraken en soorten die alleen op nationaal niveau beschermd zijn (de nationale soorten). De bescherming van soorten van internationale betekenis komt overeen met die van de “strikt beschermde soorten”, als onderdeel van de oude Flora- en faunawet. Wat deze strikt beschermde soorten betreft zijn er in de nieuwe wet geen veranderingen opgetreden.

Het onderscheid tussen “matig beschermde soorten” en “licht beschermde soorten” uit de Flora- en faunawet is in de Wnb komen te vervallen. In de Wnb geldt voor alle in Nederland voorkomende soorten de zorgplicht. Dit betekent dat bij de uitvoering van plannen of projecten verslechtering van de “staat van instandhouding” van de soorten niet is toegestaan. In de oude Flora- en faunawet was een lijst opgenomen van in Nederland algemene soorten met een “algemeen goede staat van instandhouding in Nederland”. Voor dit lijstje gold vrijstelling van de wet als in de algemeen goede staat van instandhouding geen verandering zou optreden. Nu dit onderscheid is opgeheven geldt vanuit de Wnb nu ook voor deze soorten de zorgplicht. Vrijstelling wordt vanuit de Wnb niet meer gegeven. Echter met het verplaatsen van het bevoegd gezag naar de provincies is het verlenen van vrijstelling waar het algemene soorten betreft nu provinciaal beleid geworden. De provincies hebben daarom in aparte beleidsnotities vrijstellingslijsten opgenomen voor soorten waarvoor op provinciaal niveau vrijstelling mogelijk is. Deze vrijstellingslijsten kunnen per provincie verschillen. De lijst van de provincie Fryslân als bijlage 1 in de Beleidsregels Wet Natuurbescherming van de Provincie Fryslân 2017 bevat een aantal algemene soorten zoogdieren en amfibieën waarvoor vrijstelling mogelijk is. Daarnaast is een bijlage 2 opgenomen met enkele soorten waarvoor vrijstelling geldt ingeval van overlast. Ook zijn beleidsregels opgesteld over beheer van ganzenpopulaties en betreffende de steenmarter.

Bijlage 1. Vrijstellingslijst Provincie Fryslân. Beleidsregels Wet Natuurbescherming Fryslân 2017.

Zoogdieren	
Aardmuis	Microtus agrestis
Bosmuis	Apodemus sylvaticus
Dwergmuis	Micromys minutus
Bunzing	Mustela putorius
Dwergspitsmuis	Sorex minutus
Gewone bosspitsmuis	Sorex araneus
Egel	Erinaceus europaeus
Haas	Lepus europaeus
Hermelijn	Mustela erminea
Huisspitsmuis	Crocidura russula
Ondergrondse woelmuis	Pitymys subterraneus
Ree	Capreolus capreolus

Rosse woelmuis	Clethrionomys glareolus
Tweekleurige bosspitsmuis	Sorex coronatus
Veldmuis	Microtus arvalis
Wezel	Mustela nivalis
Woelrat	Arvicola terrestris

Amfibieën	
Bruine kikker	Rana temporaria
Gewone pad	Bufo bufo
Kleine watersalamander	Triturus vulgaris
Meerkikker	Rana ridibunda.

Bijlage 2. Vrijstellingslijst Provincie Fryslân. Beleidsregels Wet Natuurbescherming Fryslân 2017.

Roek	Corvus frugilegus ssp frugilegus
Kokmeeuw	Larus ridibundus
Zilvermeeuw	Larus argentatus ssp argentatus
Woelrat	Arvicola terrestris
Aardmuis	Microtus agrestis
Dwergmuis	Micromys minutus
Veldmuis	Microtus arvalis

Voor alle andere soorten geldt in de Wnb een zogenaamde actieve beschermingsplicht gedefinieerd als zorgplicht, waarvoor de “staat van instandhouding” van de populaties centraal staat. Daarnaast geldt voor een aantal in de Wnb apart genoemde soorten een passieve beschermingsplicht. In deze beleidsregel worden de individuen van de opgenomen soorten beschermd tegen schadelijke activiteiten (plukken, het vangen van vlinders etc.). Ten opzichte van de oude Flora- en faunawet zijn veranderingen doorgevoerd, waardoor een groot aantal vaatplanten de beschermde status is kwijtgeraakt. Daarentegen zijn aan de lijst enkele soorten dagvlinders toegevoegd, waaraan voorheen geen beschermde status is toegekend.

4.2. Overige relevante wetgeving.

4.2.1. NNN: Natuur Netwerk Nederland (voorheen de Ecologische Hoofdstructuur).

Het Natuur Netwerk Nederland (voorheen EHS) is onderdeel van het rijksbeleid voor een netwerk van natuurgebieden door Nederland. Waar de grenzen nog globaal zijn vastgesteld, moeten onomkeerbare ingrepen voorkomen worden. Na vaststelling van de exacte grenzen zijn ruimtelijke ingrepen binnen de EHS niet toegestaan als deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van ‘redenen van groot openbaar belang’. In uitzonderingsgevallen kan het Rijk de natuurwaarden en functies van het EHS-gebied laten wijken voor andere functies van groot maatschappelijk belang. De initiatiefnemer dient deze belangen en mogelijke alternatieven uitgebreid te motiveren. Daarnaast dient hij *compenserende* dan wel *mitigerende (verzachtende) maatregelen* te treffen (Ministerie van LNV 2003).

In vrijwel geheel Friesland is inmiddels de feitelijke Provinciale Ecologische Hoofdstructuur vastgesteld (*Streekplan Fryslân* 2006). In het streekplan is verwoord dat een algemene zorgplicht bestaat voor de instandhouding van kwetsbare soorten. Ruimtelijke ingrepen in de EHS zijn niet toegestaan als deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten, tenzij er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van ‘redenen van groot openbaar belang’. Voor Vogelrichtlijngebieden of Natuurbeschermingswetgebieden – zoals hier het geval is – gelden aanvullende eisen. In het geval van een ingreep worden alle nodige mitigerende maatregelen getroffen. Bij Habitatrichtlijngebieden met prioritaire soorten en/of habitats, zijn onder ‘dwingende redenen van groot openbaar belang’ niet begrepen ‘redenen van sociale of economische aard’. Bij natuurcompensatie is een uitgangspunt dat geen netto-verlies optreedt aan waarden voor wat betreft areaal, kwaliteit en samenhang van de EHS. Voor de Waddeneilanden geldt dat feitelijk alleen kwalitatieve (geen kwantitatieve compensatie) mogelijk is.

Verordening Romte Fryslân

Op 25 juni 2014 hebben Provinciale Staten de Verordening Romte Fryslân/werkwijze RO 2014 vastgesteld (Provincie Friesland, 2015). De provincie stelt hierin o.a. vast welke gebieden deel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en hoe deze beschermd worden. Deze hoofdstructuur is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden. Dit netwerk vormt de basis voor het natuurbeleid. De EHS bestaat uit kerngebieden (grote aaneengesloten natuurgebieden met een hoge kwaliteit) natuurontwikkelingsgebieden en ecologische verbindingzones. Planologisch heeft de EHS een extra beschermde status. Sinds 2014 wordt de EHS Natuur Netwerk Nederland genoemd (NNN). Deze titel wordt in dit rapport verder gebruikt.

De bescherming van het NNN is vastgelegd in de Verordening Romte Fryslân (31 juli 2014 (Provincie Friesland, 2015)). Hierin is onder meer vastgelegd:

- Een ruimtelijk plan dat betrekking heeft op gronden binnen het NNN dient een passende bestemming te hebben met gebruiksregels gericht op behoud, herstel of ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied.
- Het plan maakt geen activiteiten en ontwikkelingen mogelijk die leiden tot significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, tot een significante vermindering van de oppervlakte van die gronden, of tot significante aantasting van de samenhang tussen gebieden die deel uitmaken van het NNN.
- Een ruimtelijk plan dat betrekking heeft op gronden nabij het NNN kan nieuwe, niet-agrarische activiteiten en ontwikkelingen mogelijk maken, mits die niet leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied.

Hiervan kan worden afgeweken wanneer sprake is van een groot openbaar belang, er geen reële alternatieven voor de beoogde ontwikkeling zijn en schade door mitigerende maatregelen zoveel wordt beperkt als redelijkerwijs mogelijk is. Resterende schade wordt gecompenseerd door het treffen van zodanige maatregelen dat geen netto verlies optreedt van wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN in termen van areaal, kwaliteit en samenhang. Daarnaast kan een ruimtelijk plan onderling samenhangende activiteiten en ontwikkelingen mogelijk maken die mede tot doel hebben de kwaliteit of kwantiteit van het NNN op gebiedsniveau te verbeteren, indien per saldo sprake is van verbetering van de natuurwaarden in en rond het gebied, waarbij de oppervlakte van het NNN gelijk blijft of toeneemt. In de plantoelichting dient daartoe een verantwoording opgenomen te worden over de aard, omvang, locaties en het tijdvak van realisatie van de verbetering van de natuurwaarden. Ook dient de wijze waarop tenuitvoerlegging van de daartoe benodigde maatregelen en ingrepen plaatsvindt feitelijk en planologisch gewaarborgd te worden.

Een ruimtelijk plan dat nieuwe activiteiten en ontwikkelingen mogelijk maakt nabij het NNN, die leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden daarvan kan doorgang vinden mits er geen reële alternatieven voor de beoogde ontwikkeling zijn, schade door mitigerende maatregelen zoveel als redelijkerwijs mogelijk is wordt beperkt en resterende schade wordt gecompenseerd door het treffen van zodanige maatregelen dat geen netto verlies optreedt van wezenlijke kenmerken en waarden in termen van kwaliteit en samenhang van de ecologische hoofdstructuur.

4.2.2. Planologische Kernbeslissing Waddenzee II en III

De planologische kernbeslissing (PKB) Derde Nota Waddenzee (VROM 2001) bevat de hoofdlijnen van het rijksbeleid voor de Waddenzee (VROM 2001). De PKB is gebiedsgericht van karakter en integreert het ruimtelijk en ruimtelijk relevante rijksbeleid voor de Waddenzee. De grens van het PKB-gebied kan worden omschreven als het zeegebied van Den Helder tot de rijksgrens met Duitsland. Het PKB-gebied wordt aan de noordkant begrensd door onder meer de kwelders en platen van de Waddenzee kust van de eilanden.

De hoofddoelstelling voor de Waddenzee is de duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap. Om dit te bereiken is het beleid onder meer gericht op de duurzame bescherming en/of een zo natuurlijk mogelijke ontwikkeling van de flora en de fauna en tevens op behoud van de landschappelijke kwaliteiten, met name rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid. Nieuwe activiteiten dan wel uitbreiding of wijziging van bestaande activiteiten met een economische en/of recreatieve betekenis zijn mogelijk, mits zij passen binnen de hoofddoelstelling voor de Waddenzee.

Met betrekking tot het ontwikkelingsperspectief stelt de PKB onder meer:
De Waddenzee is primair een natuurgebied en een uniek open landschap. De natuurlijke dynamiek van de fysische processen in de Waddenzee, op de Waddeneilanden en in de Noordzeekustzone wordt zo min mogelijk beperkt, zodat zich nieuwe platen, geulen en jonge duin- en kustgebieden kunnen ontwikkelen. De rust, weidheid en open horizon zijn gewaarborgd en worden hoog gewaardeerd. Zeezoogdieren, vissen en (trek)vogels zijn duurzaam verzekerd van voldoende voedsel en rust- en voortplantingsgebieden.

Het rijksbeleid ten aanzien van de recreatie op de Waddenzee is gericht op het beheersbaar maken en houden van het recreatief medegebruik en het ontwikkelen van duurzame vormen van recreatie, waarbij de natuurlijke draagkracht van het gebied uitgangspunt is. Voor het recreatief medegebruik geldt een zonering waarbij de voor verstoring gevoelige gebieden worden ontzien. Voorts wordt gesteld dat de flora en fauna van de Waddenzee zich meer ongestoord dienen te kunnen ontwikkelen. Zeehonden behoeven voldoende voedsel en rustplaatsen. Hetzelfde geldt voor de vogels die voldoende ongestoorde hoogwatervluchtplaatsen moeten kunnen vinden en op acceptabele vluchtafstand over voldoende voedsel moeten beschikken, wat zij aldaar ongestoord tot zich moeten kunnen nemen. Een meer ongestoorde ontwikkeling van de Waddenzee is alleen mogelijk wanneer het menselijk gebruik van het gebied hierop (meer) wordt afgestemd (bijvoorbeeld via zonering) of indien bepaald gebruik - op termijn – wordt afgebouwd. Richting het jaar 2030 zet het kabinet hierop in.

Nieuwe activiteiten en uitbreiding of wijziging van bestaande activiteiten in de Waddenzee dienen daarom aan de hoofddoelstelling te worden getoetst. Het afwegingskader dient ook te worden toegepast voor activiteiten buiten het PKB-gebied die de wezenlijke kenmerken of waarden van de Waddenzee kunnen aantasten (externe werking). Het afwegingskader komt sterk overeen met dat van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Elementen hieruit zijn:

Nagegaan dient te worden of er sprake is van aantasting van *wezenlijke kenmerken* of waarden van de Waddenzee.

Er dient rekening te worden gehouden met eventuele *cumulatieve effecten* van verschillende activiteiten op de wezenlijke kenmerken of waarden van de Waddenzee.

Toestemming voor een activiteit kan slechts worden gegeven nadat zekerheid is verkregen dat de activiteit de wezenlijke kenmerken of waarden van de Waddenzee niet zal aantasten. Het *voorzorgbeginsel* brengt met zich mee dat er bij twijfel wordt uitgegaan van aantasting van wezenlijke kenmerken of waarden en van de meest verstrekende effecten voor de Waddenzee (*worst-case scenario*).

Voor een activiteit die leidt tot aantasting van de wezenlijke kenmerken of waarden en waarvoor geen reële alternatieven aanwezig zijn dient te worden nagegaan of er sprake is van *dwingende redenen van groot openbaar belang*.

Bij een activiteit die leidt tot een aantasting van de wezenlijke kenmerken of waarden dienen *mitigerende en compenserende maatregelen* getroffen te worden. Deze maatregelen dienen in onderlinge samenhang te worden gezien waarbij de eis geldt dat geen netto verlies aan wezenlijke kenmerken of waarden optreedt.

4.2.3. Verdere gebiedsbescherming

De verdere bescherming van natuurgebieden is in beginsel geregeld in bestemmingsplannen die voor alle gronden in Nederland zijn opgesteld wegens de WABO.

5. Voor het plangebied relevante beoordelingsaspecten.

5.1. Wet natuurbescherming (Wnb) en Natura2000 gebieden

Op Terschelling is sprake van drie Natura2000-gebieden die vallen onder de Natuurbeschermingswet 1998, namelijk:

- *Duinen Terschelling*
- *Noordzeekustzone*
- *Waddenzee*.

Het plangebied maakt deel uit van Natura2000-gebied *Noordzeekustzone*, en grenst direct aan Natura2000-gebied *Duinen Terschelling*. Natura2000-gebied *Waddenzee* valt volledig buiten het plangebied, en ligt op ongeveer 2500 meter afstand ten zuiden van het plangebied. Op basis van de grote afstand tot dit Natura2000-gebied zijn effecten van de uitvoering van het plan op de instandhoudingsdoelen ervan uit te sluiten. Een nadere analyse van de effecten is derhalve alleen nodig met betrekking tot Natura2000-gebied *Duinen Terschelling* en Natura2000-gebied *Noordzeekustzone*.

5.2. Soortbescherming in de Wet natuurbescherming

De soortbescherming werd tot voor kort geregeld in de Flora- en faunawet. Deze is echter per 1 januari 2017 opgegaan in de Wet natuurbescherming. Ten opzichte van de oude wet zijn wijzigingen doorgevoerd. Voor alle binnen of in de omgeving van het plangebied voorkomende soorten geldt de zorgplicht. Dit betekent dat de uitvoering van het plan niet tot verslechtering mag leiden van de "staat van instandhouding van de soort". Voor soorten die beschermd zijn op basis van internationale verdragen geldt binnen het plangebied een strikte bescherming. De soortenlijst komt overeen met die van de "strikt beschermde soorten" van de oude Flora- en faunawet. De zorgplicht geldt echter tevens voor de andere voorkomende, nationaal beschermde soorten. Voor algemene soorten is vrijstelling mogelijk. Het gaat dan om soorten met een "algemeen gunstige staat van instandhouding in Nederland". Vrijstelling geldt als de uitvoering van het plan geen hierin geen verandering teweeg brengt. De vrijstellingslijst is in december 2016 door de provincie Fryslân vastgesteld (*Provincie Fryslân, 2016a en 2016b*). Het soortbeschermingsaspect in de Wet natuurbescherming is niet gekoppeld aan Natura2000 en is derhalve ook buiten Natura2000-gebieden van toepassing.

5.3. Natuur Netwerk Nederland (NNN), voorheen de Ecologische Hoofdstructuur.

De begrenzingen die door de Provincie Friesland zijn vastgesteld in het kader van de NNN komen in het plangebied overeen met die van de Natuurbeschermingswet1998. De locatie maakt deel uit van de het netwerk. De EHS heeft betrekking op ingrepen in de ruimtelijke ordening. Daar het plan veranderingen in de ruimtelijke ordening tot gevolg heeft is de wet- en regelgeving met betrekking tot de NNN van toepassing.

5.4. PKB-Waddenzee III.

De PKB-Waddenzee beschermt het Nederlandse waddengebied. Het plangebied ligt niet binnen de grenzen van het PKB-gebied en ook niet langs de rand. De PKB-Waddenzee is dan ook niet van toepassing.

5.5. Bevoegd gezag.

Met betrekking tot de Wet natuurbescherming geldt per 1 januari 2017 de provincie Fryslân als bevoegd gezag. Voor de uitvoering van het plan geldt om zijn minst een meldingsplicht bij de provincie. Indien uit de toets blijkt dat significant negatieve effecten op de te beschermen natuurwaarden (voor Natura2000 de instandhoudingsdoelen) op voorhand zijn uitgesloten, kan de uitvoering van het project worden geregeld via een Omgevingsvergunning van de gemeente Terschelling. De provincie Fryslân dient dan wel een *Verklaring van geen bedenkingen* af te geven. De ecologische analyse geldt dan als een *voortoets*. Voor het hier beschreven project is echter een wijziging van het bestemmingsplan nodig. Om goedkeuring te krijgen voor die wijziging geldt de provincie Fryslân eveneens als bevoegd gezag. Mocht uit de toetsing blijken dat significant negatieve effecten niet op voorhand zijn uit te sluiten, is het nodig een voor de Wet natuurbescherming een vergunning aan te vragen bij de Provincie Fryslân. Het is dan van belang in een *Passende Beoordeling* aan te

geven of de verwachte significant negatieve effecten door middel van mitigerende maatregelen of compensatie kunnen worden voorkomen.

5.6. De instandhoudingsdoelen van **Natura2000-gebied Duinen Terschelling**.

De volgende instandhoudingsdoelen zijn voor Natura2000-gebied *Duinen Terschelling* geformuleerd (prioritaire typen en soorten zijn aangeduid met een *):

H1310	Eenjarige pioniervegetaties van slik- en zandgebieden met <i>Salicornia ssp</i> en andere zoutminnende soorten.
H1330	Atlantische schorren (<i>Glauco-Puccinellietalia maritimae</i>)
H2110	Embryonale wandelende duinen.
H2120	Wandelende duinen op de strandwal met <i>Ammophila arenaria</i> ("witte duinen").
H2130	* Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie ("grijze duinen")
H2140	* Vastgelegde ontkalkte duinen met <i>Empetrum nigrum</i> .
H2160	Duinen met <i>Hippophae rhamnoides</i>
H2170	Duinen met <i>Salix repens ssp argentea</i> (<i>Salicion arenariae</i>).
H2180	Beboste duinen van het Atlantische, continentale en boreale gebied.
H2190	Vochtige duinvalleien
H6230	* Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa).
H7140	Overgangs- en trilvenen.

Het Natura2000-gebied is aangewezen voor de volgende soorten (prioritaire habitattypen aangeduid met een sterretje):

H1831	Drijvende waterweegbree
H1903	Groenknolorchis

Vogels:

Blauwe kiekendief
Bontbekplevier
Bruine kiekendief
Dodaars
Dwergstern
Paapje
Rietzanger
Strandplevier
Tapuit
Velduil

5.7. De instandhoudingsdoelen van **Natura2000-gebied Noordzeekustzone**.

De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen opgenomen in bijlage I van richtlijn 92/43/EEG (prioritaire typen aangeduid met een sterretje):

H1110 Permanent met zeewater van geringe diepte overstroomde zandbanken
H1140 Slik- en zandplaten
H1310 Eenjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met *Salicornia spp.* en andere zoutminnende soorten
H1330 Atlantische schorren (*Glauco Puccinellietalia maritimae*)
H2110 Embryonale wandelende duinen
H2120 Wandelende duinen op de strandwal met *Ammophila arenaria* ("witte duinen")
H2190 Vochtige duinvalleien

Habitatrichtlijn soorten.

De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de

volgende soorten opgenomen in bijlage II van richtlijn 92/43/EEG (prioritaire typen aangeduid met een sterretje):

H1095 Zeeprrik

H1099 Rivierprrik

H1103 Fint

H1351 Bruinvis

H1364 Grijsje zeehond

H1365 Gewone zeehond

Vogelrichtlijn soorten.

Het gebied is aangewezen op basis van de volgende soorten broedvogels:

Dwergstern

Bontbekplevier

Strandplevier.

Het gebied is aangewezen op basis van de volgende soorten trekvogels:

Drieteenstrandloper, Rosse Grutto, Kanoet, Bonte strandloper, Wulp.

6. De beschermde natuurwaarden van het plangebied en de directe omgeving.

6.1. De natuurwaarden van de bouwlocatie.

De bouwlocatie ligt op het Noordzeestrand. Ter plaatse komt geen vegetatie voor. Er komen geen populaties voor van diersoorten. Er zijn in recente tijd geen broedvogels vastgesteld.

6.2. De instandhoudingsdoelen van Natura2000-gebied *Noordzeekustzone* en het voorkomen ervan in de directe omgeving van de bouwlocatie.

6.2.1. Habitattypen.

- Habitatype 2110 Embryonale duinen.

Het habitatype H2110 – Embryonale duinen is binnen de grenzen van het Natura2000-gebied *Noordzeekustzone* op tal van plaatsen vertegenwoordigd. De ontwikkeling van dit habitatype is de afgelopen tien jaar sterk geweest op de Noordsvaarder, ter hoogte van paal 6 en 7, tussen de strandpalen 24 en 26 en lokaal op de oostpunt van de Boschplaat. Sinds 2008 zijn er ontwikkelingen gaande in de richting van dit habitatype op het strand tussen paal 8 en paal 10 en tussen paal 13 en paal 15 (nabij de Koegelwieck). De Habitattypenkaart van DLG, een onderdeel van het Beheerplan voor de Natura2000-gebieden van Terschelling, geeft langs de duinvoet tussen paal 6 en paal 18 op het Noordzeestrand nergens het habitatype aan (DLG, 2015). Lokaal komen op betrekkelijk grote schaal vegetaties voor van Biestarwegras, welke echter op de Habitattypenkaart niet als behorend tot het habitatype worden gerekend. Geconcludeerd wordt dan ook dat het habitatype niet binnen een afstand 2 kilometer van de bouwlocatie is aangegeven, maar is de huidige situatie wel voorkomt.

- H1110 Permanent met zeewater van geringe diepte overstroomde zandbanken.

Dit habitatype is binnen het Natura2000-gebied *Noordzeekustzone* uitsluitend toegekend aan gebieden in het zeegat tussen Vlieland en Terschelling en tussen Terschelling en Ameland. De afstand tot het plangebied bedraagt meer dan 10 kilometer.

- H1140 Slik- en zandplaten.

De smalle strook van het Noordzeestrand tussen de laagwaterlijn en de hoogwaterlijn wordt tot dit habitatype gerekend. De afstand van de bouwlocatie tot dit habitatype bedraagt ongeveer 400 meter.

- H1310 Eenjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met *Salicornia* spp. en andere zoutminnende soorten.

Dit habitatype is binnen Natura2000-gebied *Noordzeekustzone* aanwezig op de Noordsvaarder en in beperkte mate op de Boschplaat. De afstand tot de bouwlocatie bedraagt meer dan 10 kilometer.

- H1330 Atlantische schorren (*Glauco Puccinellietalia maritimae*).

Idem.

- H2120 Wandelende duinen op de strandwal met *Ammophila arenaria* ("witte duinen").

Witte duinen komen als habitatype binnen Natura2000-gebied *Noordzeekustzone* voor op de Noordsvaarder, bij paal 6 en 7 en op de Boschplaat. Binnen 2 kilometer van de bouwlocatie komt het habitatype niet voor (zie echter ook Natura2000-gebied *Duinen Terschelling*).

- H2190 Vochtige duinvalleien.

Vochtige duinvalleien zijn binnen Natura2000-gebied *Noordzeekustzone* alleen vertegenwoordigd op de Noordsvaarder, op meer dan 10 kilometer afstand van de bouwlocatie.

6.2.2. Habitatrictlijn soorten.

- H1095 Zeeprrik
- H1099 Rivierprrik

- H1103 Fint

Het voorkomen van de drie soorten vissen is incidenteel en beperkt tot de zeegaten tussen Terschelling en Vlieland en tussen Terschelling en Ameland.

- H1351 Bruinvis.

De soort wordt incidenteel aangetroffen op de Noordzee voor de kust van het Terschellinger strand.

- H1364 Grijs zeehond.

De grijze zeehond wordt regelmatig foeragerend aangetroffen voor de kust van het Terschellinger Noordzeestrand. Rustgebieden van de soort komen echter op het Noordzeestrand alleen voor bij de westpunt van de Noordsvaarder (Engelsch Hoek) en op de oostpunt van de Boschplaat, derhalve op een afstand van meer dan 10 kilometer van het plangebied.

- H1365 Gewone zeehond.

Dezelfde rustgebieden worden door de Gewone zeehond gebruikt.

6.2.3. Vogelrichtlijn-soorten broedvogels.

- Dwergstern

De dwergstern komt op Terschelling uitsluitend als broedvogel voor op de Spathoek, een onderdeel van de Noordsvaarder aan de Waddenzeezijde. Daarnaast zijn incidenteel broedgevallen bekend op de oostpunt van de Boschplaat. De soort komt derhalve niet tot broeden binnen afstand van 10 kilometer van de bouwlocatie.

- Bontbekplevier.

De bontbekplevier broedt verspreid op het Noordzeestrand van Terschelling in klein aantal. In totaal betreft het jaarlijks hooguit 10 tot 15 broedparen. Broedlocaties liggen sinds 2000 op de Noordsvaarder, op het strand tussen paal 16 en paal 20, en vanaf paal 24 oostwaarts tot op de oostpunt van de Boschplaat. Het enige broedgeval in de ruime omgeving van het plangebied is in 2006 vastgesteld bij paal 9, derhalve op 1 kilometer van het plangebied. De soort heeft hier gebroed een gebied met embryonale duinen dat tussen 2007 en 2009 tijdens winterstormen is verdwenen, maar zich recent weer heeft hersteld.

- Strandplevier.

Het jaarlijks aantal broedparen van de strandplevier op het Noordzeestrand van Terschelling is sinds 2000 niet hoger dan 5. Broedgevallen zijn uitsluitend vastgesteld op de Noordsvaarder en op het strand van de Boschplaat, derhalve op een afstand van meer dan 8 kilometer van het plangebied. Voor de strandplevier geldt echter een uitbreidingsdoelstelling. Het Noordzeestrand geldt uit uitbreidingsgebied voor de soort.

6.2.4. Vogelrichtlijn-soorten trekvogels.

- Drieteenstrandloper.

De drieteenstrandloper foerageert in een jaarlijks groeiend aantal op het hele Noordzeestrand van Terschelling. Daarbij wordt uitsluitend gebruik gemaakt van de zone tussen de hoogwater- en de laagwaterlijn. Ook deze zone nabij de bouwlocatie wordt regelmatig door kleine aantallen drieteenstrandlopers als zodanig benut. Dit deel van het strand is echter niet van bijzondere betekenis voor de soort. Er komen geen grote concentraties van de soort voor. Het strandgedeelte nabij de bouwlocatie heeft geen specifieke functie als rustgebied voor de soort.

- Rosse Grutto, Kanoet, Bonte strandloper, Wulp

De genoemde soorten genieten bescherming op de hoogwatervluchtplaats die incidenteel ter hoogte van paal 24 op het strand van de Boschplaat voorkomt. De afstand van de bouwlocatie tot deze hoogwatervluchtplaats bedraagt 16 kilometer.

6.2.5. Conclusies.

Ten aanzien van het voorkomen van instandhoudingsdoelen van Natura2000-gebied *Noordzeekustzone* kan worden gesteld dat alleen de volgende instandhoudingsdoelen binnen een afstand van 1 kilometer van de bouwlocatie voorkomen:

- Habitattype H2110 – Embryonale duinen (maar niet officieel op de Habitattypenkaart).
- Habitattype H1140 – Slik- en zandplaten.
- Drieteenstrandloper

Benadrukt wordt nogmaals dat broedlocaties van de bontbekplevier en de strandplevier niet binnen een afstand van 1 kilometer van de bouwlocatie zijn vastgesteld. Afgaande van de officiële Habitattypenkaart geldt dit ook voor Habitattype H2110, echter omdat dit habitattype in de huidige situatie in de omgeving van het paviljoen recent over een groot oppervlak is ontstaan, wordt het hier in de effectanalyse meegenomen.

6.3. De instandhoudingsdoelen van Natura2000-gebied *Duinen Terschelling* en het voorkomen ervan in de nabije omgeving van het plangebied.

6.3.1. Habitattypen.

- Algemeen.

Het plangebied ligt op een afstand van 40 meter van de noordgrens van Natura2000-gebied *Duinen Terschelling*. De uitvoering van de plannen kan in theorie leiden tot negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van dit Natura2000-gebied. Het is van belang dergelijke effecten in kaart te brengen. De bouwlocatie ligt daarnaast op 100 meter afstand van West aan Zee, het gebied met recreatiewoningen, een hotel en een parkeerplaats, een gebied dat *geen* deel uitmaakt van Natura2000-gebied *Duinen Terschelling*. Alleen de smalle tussenliggende zone tussen de bouwlocatie en West aan Zee ligt als Natura2000-gebied binnen de invloedssfeer van het plangebied. Het gaat hier om zeewerende duinen van het habitattype H2120 – Witte duinen, een smalle strook met Habitattype H2180A – Atlantische bossen, en een gedeelte met Habitattype H2130A – Grijs duinen, kalkrijk. Alle andere habitattypen komen op grotere afstand van het plangebied voor ten westen, zuiden en oosten van West aan Zee. Zie ook het kaartje in de bijlage.

- Habitattypen die alleen op grote afstand van het plangebied voorkomen.

De volgende habitattypen komen niet voor binnen een straal van 1 kilometer van het plangebied:

H1310	Eenjarige pioniervegetaties van slik- en zandgebieden met <i>Salicornia ssp</i> en andere zoutminnende soorten. (Noordsvaarder, Boschplaat)
H1330	Atlantische schorren (<i>Glauco-Puccinellietalia maritimae</i>). (Noordsvaarder, Boschplaat)
H2110	Embryonale wandelende duinen. (Noordvaarder, Zeereep paal 16 tot 20, Cupido's Polder). Zie voor het voorkomen binnen Natura2000-gebied <i>Noordzeekustzone</i> hierboven).
H6230	* Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa). (Kooibosjes, schraalgraslanden in de duinen bij Oosterend).
H7140	Overgangs- en trilvenen. (Kooibosjes).

Een effect van de bouw van het paviljoen of van het toekomstig gebruik op deze habitattypen kan gezien de grote afstand tussen het plangebied en de locaties waar de habitattypen voorkomen op voorhand worden uitgesloten.

- Habitattypen die binnen een afstand van 1 kilometer van het plangebied voorkomen.

H2120 Wandelende duinen op de strandwal met *Ammophila arenaria* ("witte duinen").

Het habitattype "witte duinen" betreft de zeewerende duinen of zeereep van Terschelling, de duinen die direct aan het Noordzeestrand grenzen. Ook de zone tussen de bouwlocatie en de buiten Natura2000-gebied *Duinen Terschelling* vallende enclave West aan Zee behoort grotendeels tot dit type.

H2130A	* Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie ("grijze duinen") kalkrijk
H2130B	* Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie ("grijze duinen") kalkarm
H2140B	* Vastgelegde ontcalcite duinen met <i>Empetrum nigrum</i> , droog.

H2160	Duinen met <i>Hippophae rhamnoides</i>
H2170	Duinen met <i>Salix repens ssp argentea (Salicion arenariae)</i> .
H2180A	Beboste duinen van het Atlantische, continentale en boreale gebied, droog
H2190	Vochtige duinvalleien.

De kaart in de bijlage geeft aan dat deze habitattypen weliswaar voorkomen in de ruime omgeving van de bouwlocatie, maar uitsluitend op een afstand van enige honderden meters ten westen, en ten zuiden van West aan Zee.

6.3.2. Habitatrichtlijn soorten.

- H1831 Drijvende waterweegbree.

De drijvende waterweegbree is recent (na 2000) uitsluitend aangetroffen in de duinvallei Waterplak tussen West aan Zee en West aan Zee op een afstand van meer dan 1 kilometer van het plangebied.

- H1903 Groenknolorchis

De groenknolorchis komt op Terschelling in aanzienlijk aantal voor op de Noordsvaarder en nabij paal 3 in de Kroonspolders. Daarnaast zijn er enkele zeer kleine groeiplaatsen in de Kroonpolders bij paal 7, op de Boschplaat bij paal 19 en in de Cupido's polder bij paal 26. In 2015 is een nieuwe groeiplaats aangetroffen in de Reddingbootvallei op een afstand van 400 meter ten zuidwesten van het paviljoen. Het is van belang deze soort in de effectanalyse mee te nemen.

6.3.3. Vogelrichtlijn-soorten broedvogels.

Blauwe kiekendief.

De blauwe kiekendief komt op Terschelling in steeds geringer aantal tot broeden in struweelrijke duinvalleien in de duinen. In 2010 was het aantal broedparen niet hoger dan 5. Sinds 2012 is de soort als broedvogel verdwenen, hoewel sinds 2015 weer sprake is van enkele broedpogingen. Broedlocaties liggen niet binnen een afstand van 1 kilometer van de bouwlocatie.

Bruine kiekendief.

Het aantal broedparen van de bruine kiekendief in de duinen van Terschelling is aanzienlijk hoger dan van de blauwe kiekendief. De soort broedt in de omgeving van West aan Zee in een aantal struweelrijke duinvalleien, echter nergens binnen een afstand van 1 kilometer van het plangebied.

Velduil.

Recente broedgevallen zijn uitsluitend bekend uit de duinen tussen Hoorn en Oosterend en oostwaarts op de Boschplaat. Binnen een afstand van 8 kilometer van het plangebied zijn geen broedgevallen bekend.

Tapuit.

De tapuit is op Terschelling een broedvogel van dynamische droge duinvegetaties aan de binnenzijde van de zeereep. Ook in de ruime omgeving van de bouwlocatie zijn recent diverse broedgevallen vastgesteld. Het gaat dan met name om de duinen aan de binnenzijde van de zeereep ten zuiden van de parkeerplaats van West aan Zee, en de zone van witte duinen tussen het Noordzeestrand en de recreatiewoningen van West aan Zee. In de aangegeven gebieden wordt de laatste jaren jaarlijks gebreed.

Dodaars.

De dodaars is een broedvogel van duinplassen, die vooral sterk heeft kunnen profiteren van plagactiviteiten van Staatsbosbeheer. Broedgevallen worden jaarlijks vastgesteld in de geplagde gebieden met open water tussen West aan Zee en West aan Zee, met name de valleien Meisterplak, Waterplak, Sterneplak, Badhuiskuil, Peerkuil en Rijsplak. Alle broedlocaties liggen op ruime afstand van de bouwlocatie. De meest dichtbij zijnde broedlocatie ligt op 700 meter afstand.

Rietzanger.

De soort is een betrekkelijk algemene broedvogel in duinvalleien met een vegetatie van lage struwelen. Ook in de omgeving van West aan Zee wordt jaarlijks gebreed (Reddingbootvallei, vallei ten noorden van de parkeerplaats). Broedlocaties komen voor binnen 200 meter van de bouwlocatie.

Paapje.

Ondanks het feit dat de soort een instandhoudingsdoel is van Natura2000-gebied Duinen Terschelling komt deze al sinds 1995 niet meer als broedvogel op Terschelling voor.

Dwergstern, Bontbekplevier, Strandplevier.

De karakteristieke strandbroeders zijn eveneens instandhoudingsdoelen van Natura2000-gebied *Duinen Terschelling*. Dwergstern en strandplevier zijn echter nooit als broedvogel van het gebied vastgesteld. Van de bontbekplevier wordt incidenteel broeden vastgesteld aan de binnenzijde van de zeereep tussen paal 16 en paal 18, op meer dan 8 kilometer afstand van de bouwlocatie.

6.3.4. Conclusies.

Uit het bovenstaande blijkt dat het wenselijk is de effecten van de uitvoering van het plan op de instandhoudingsdoelen van Natura2000-gebied *Duinen Terschelling* nader in kaart te brengen. Dit is echter alleen van belang met betrekking tot de habitattypen H2120 – Witte duinen t.m. H2190 – Natte duinvalleien, zoals hierboven aangegeven, en het voorkomen van groenknolorchis, tapuit en rietzanger. Alle andere instandhoudingsdoelen komen voor op een dermate grote afstand van de bouwlocatie dat een effect op voorhand kan worden uitgesloten.

6.4. Soortsbescherming in de WNb.

6.4.1. Strikt beschermde soorten.

Zandhagedis.

In delen van de zeereep van Terschelling komt een kleine populatie voor van de zandhagedis, een strikt beschermde soort. Ook ten noorden van West aan Zee wordt de soort regelmatig gezien. De witte duinen op 40 meter afstand van de bouwlocatie gelden eveneens als onderdeel van het leefgebied. Het is van belang in kaart te brengen of de uitvoering van het plan invloed heeft op de populatie van de zandhagedis.

Rugstreepdad.

De rugstreepdad is eveneens een strikt beschermde soort. Populaties van de soort komen voor in vochtige duinvalleien in de duinen van Terschelling. Vooral in valleien met ondiep open water is op grote schaal sprake van eiafzetting. De populaties van de rugstreepdad komen voor in de Reddingbootvallei op 300 meter westelijk van de bouwlocatie.

Vleermuizen.

In de omgeving van het plangebied komen geen soorten vleermuizen voor.

Zeehonden.

Het strand nabij de bouwlocatie heeft geen bijzondere betekenis voor de grijze zeehond en de gewone zeehond. Rustplaatsen komen in de nabijheid van de bouwlocatie niet voor. Een invloed van de uitvoering van het plan op de populaties van de zeehonden kan worden uitgesloten.

6.4.2. Overige soorten.

Voor alle overige soorten geldt in de WNb de *zorgplicht*. Dit geldt met name voor de kwetsbare soorten waarvoor geen “algeheel goede staat van instandhouding” bestaat. Vrijstelling geldt voor de soorten van de provinciale vrijstellingslijst (zie hoofdstuk 4), als kan worden geconcludeerd dat de uitvoering van het plan geen verandering brengt in de “algeheel goede staat van instandhouding in Nederland” die voor deze soorten geldt.

De oude Flora- en faunawet kende daarnaast een lijst van soorten die beschermd waren tegen beschadiging, plukken e.d. Deze lijst is in de nieuwe WNb sterk veranderd. Het aantal plantensoorten is zodanig gereduceerd dat geen van de in de directe omgeving van de bouwlocatie voorkomende soorten nog op de lijst vermeld staat. Daarentegen zijn enkele dagvlindersoorten toegevoegd, namelijk zilveren maan, grote parelmoervlinder, duinparelmoervlinder en kommavlinder.

Plantensoorten.

In de ruime omgeving van de bouwlocatie in de duinen komen de volgende plantensoorten voor:

- Vleeskleurige orchis, Reddingbootvallei.
- Moeraswespenorchis, Reddingbootvallei en vallei ten noorden van parkeerplaats
- Parnassia, Reddingbootvallei.

Het betreft hier soorten die in de oude Flora- en faunawet als beschermd waren opgenomen, maar nu in de WNb als zodanig niet meer opgenomen zijn. Voor deze soorten geldt, evenals voor talloze andere soorten in de omgeving van het plangebied desondanks de zorgplicht.

Vogels.

Voor alle soorten broedvogels geldt de zorgplicht. Op het Noordzeestrand in de ruime omgeving van de bouwlocatie moet rekening worden gehouden met de aanwezigheid van broedende scholeksters. In de duinen van de zeereep komt de graspieper en de tapuit voor. In de geplagde delen van de Reddingbootvallei wordt gebroed door wilde eend, krakeend, slobbeend, meerkoet, kievit, scholekster, tureluur en grauwe gans. In de struwelen ten noorden van de Reddingbootvallei, en ten noorden van de parkeerplaats wordt gebroed door rietzanger, sprinkhaanzanger, kleine karekiet, fitis, grasmus, kneu, blauwborst, nachtegaal, merel, winterkoning, heggenmus en ekster.

Zoogdieren.

Vrijwel alle soorten zoogdieren, die in de omgeving van de bouwlocatie voorkomen, zijn gemeld op de lijst van soorten waarvoor vrijstelling geldt als de uitvoering van het plan geen verandering brengt in de "algeheel goede staat van instandhouding" van de soorten in Nederland. Voorkomende soorten zijn gewone bosspitsmuis, dwergspitsmuis, dwergmuis, bosmuis, rosse woelmuis, egel, haas en konijn.

Insecten.

In de duinen aan de binnenzijde van de zeereep nabij het strandpaviljoen komen populaties voor van zilveren maan, duinparelmoervlinder en grote parelmoervlinder. Een populatie van de kormvlinder komt binnen 500 meter afstand van het plangebied niet voor.

Reptielen, amfibieën, vissen.

Behoudens de boven al genoemde zandhagedis en rugstreeppad komen in de nabije omgeving populaties voor van levendbarende hagedis (duinen ten zuiden van parkeerplaats), bruine kikker en kleine watersalamander (beide Reddingbootvallei). De populaties van deze soorten komen echter niet voor binnen een afstand van 300 meter van het plangebied.

7. De effecten van de bouw van het in oppervlak uitgebreide strandpaviljoen op de beschermde natuurwaarden.

7.1. De instandhoudingsdoelen van Natura2000-gebied *Noordzeekustzone*.

In hoofdstuk 6 is vastgesteld dat op de bouwlocatie van het paviljoen zelf geen instandhoudingsdoelen van het Natura2000-gebied voorkomen. Daarnaast is geconcludeerd dat de enige instandhoudingsdoelen, die binnen een kilometer afstand van de bouwlocatie voorkomen, zijn:

- Habitattype H2110 – Embryonale duinen
- Habitattype H1140 – Slik- en zandplaten.
- Drieteenstrandloper

De overige instandhoudingsdoelen komen niet voor binnen een afstand van meer dan 1 kilometer. Een negatieve invloed van de bouw van het paviljoen op deze instandhoudingsdoelen kunnen op grond van de grote afstand worden uitgesloten. Dit geldt ook voor de broedvogels *bontbekplevier* en *strandplevier*. Met betrekking tot de strandplevier geldt binnen Natura2000-gebied *Noordzeekustzone* een uitbreidingsdoel. Dit wil zeggen dat er naar wordt gestreefd dat het aantal broedparen op Terschelling gaat toenemen. Om dit doel te kunnen realiseren zijn enkele potentieel geschikte broedgebieden waar de soort nu niet voorkomt tot uitbreidingsgebied benoemd. Deze gebieden liggen op het Noordzeestrand tussen paal 24 en paal 28. Het Noordzeestrand in de directe omgeving van de bouwlocatie geldt niet als uitbreidingsgebied. De bouw staat dan ook niet op gespannen voet met de uitbreidingsdoelstelling voor de strandplevier.

Habitattype H2110 – Embryonale duinen is in recente tijd sterk tot ontwikkeling gekomen op het Noordzeestrand ten oosten van het paviljoen tussen paal 8 en paal 10, en in geringere mate ten westen van het paviljoen tussen paal 7 en paal 8. De Habitattypenkaart (DLG, 2015) geeft voor dit gebied echter geen terreindelen met het Habitattype weer. In strikte zin, beoordeeld aan de hand van het Beheerplan, zijn de embryonale duinen hier dus niet vastgesteld, en niet beschermd. Omdat de feitelijke situatie inmiddels is veranderd wordt hier toch een effectanalyse m.b.t. habitattype H2110 opgenomen.

Het habitattype H1140 komt voor op de overgang van het Noordzeestrand naar zee, tussen de hoogwaterlijn en de laagwaterlijn. Dit is ook het foerageergebied van de drieteenstrandloper. Beide instandhoudingsdoelen komen derhalve niet in de nabije omgeving van de bouwlocatie voor maar op een afstand van ongeveer 400 meter.

Ten behoeve van de bouw van het paviljoen wordt gebruik gemaakt van de openbare strandovergang van West aan Zee. Het paviljoen wordt op een afstand van 40 meter vanaf de duinvoet geplaatst ten westen van de strandovergang. Als gevolg daarvan blijft de invloed van zowel de bouwactiviteiten als van de aanwezigheid van het nieuwe gebouw op de natuurwaarden in de omgeving beperkt tot de locatie zelf en het daaromheen liggende gebied van enkele tientallen meters. De afstand tot de betreffende instandhoudingsdoelen is dermate groot dat een negatieve invloed op de instandhoudingsdoelen is uitgesloten. Benadrukt wordt dat dit tevens geldt voor habitattype H2110 – Embryonale duinen, dat op de bouwplaats zelf en het aangrenzende strandgedeelte ontbreekt. De conclusie geldt echter alleen het geval indien tijdens de bouw uitsluitend van de strandovergang gebruik wordt gemaakt en verkeersbewegingen ten behoeve van de bouw via het strand worden vermeden. Degelijke verkeersbewegingen zijn echter niet logisch en zullen niet plaatsvinden.

De algehele conclusie is dan ook dat de bouw van het in oppervlak uitgebreide paviljoen en de aanwezigheid van het gebouw op de locatie geen negatieve gevolgen hebben voor de instandhoudingsdoelen van Natura2000-gebied *Noordzeekustzone*.

7.2. De instandhoudingsdoelen van Natura2000-gebied *Duinen Terschelling*.

In hoofdstuk 6 is vastgesteld dat de bouwlocatie op ongeveer 40 meter van de grens van het Natura2000-gebied *Duinen Terschelling* ligt. Tevens is aangegeven dat in de directe omgeving van de bouwlocatie de volgende instandhoudingsdoelen voorkomen:

- H2120 – Witte duinen
- H2130 – Grijze duinen
- H2140 – Duinen met kraaihei

- H2160 – Duinen met duindoorn
- H2170 – Duinen met kruipwilg
- H2180 – Atlantische bossen
- H2190 – Natte duinvalleien
- Groenknolorchis
- Rietzanger
- Tapuit.

De overige instandhoudingsdoelen komen niet voor binnen een afstand van 1 kilometer van de bouwlocatie. Een negatieve invloed van de bouw van het paviljoen op deze instandhoudingsdoelen kunnen op grond van de grote afstand worden uitgesloten.

Het habitatype H2120 betreft de duinen van de zeereep direct ten zuiden van de bouwlocatie en ter weerszijde van de strandovergang. De strandovergang zelf wordt beschouwd als een openbare weg waarvoor binnen Natura2000 de exclaveringsformule geldt, met andere woorden: de overgang wordt beschouwd als geen onderdeel van het Natura2000-gebied. Het habitatype staat sterk onder invloed van dynamische processen van wind en zee. Een geringe aantasting van de vegetatie van het habitatype in de directe omgeving van de bouwlocatie als gevolg van de bouw van een paviljoen heeft geen significant negatieve gevolgen voor het habitatype zelf. Indien de bouwactiviteiten zich beperken tot de bouwlocatie zelf en de zone op enkele tientallen meters rondom de locatie, en indien gebruik wordt gemaakt van de openbare strandovergang, wordt door de uitvoering van de bouwactiviteiten duinen van het habitatype H2120 volledig gemeden. Een negatief effect op het habitatype H2120 als gevolg van de bouw van het paviljoen kan dan volledig worden uitgesloten. Deze conclusie geldt ook voor het nieuwe, uitgebreide plan. Ook zal er geen negatief effect optreden van de aanwezigheid jaarrond van het gebouw zelf en de jaarrond openstelling van het paviljoen. Eerder mag een positief effect worden verwacht als door de aanwezigheid van het paviljoen windluwte wordt gecreëerd met een opeenhoping van zand als gevolg. Het habitatype kan daardoor enigszins worden versterkt.

De overige habitatypen komen voor aan de binnenzijde van de zeereep. Van deze habitatypen is alleen type H2180A – Atlantische bossen, droog – aanwezig op betrekkelijk korte afstand van de bouwlocatie. Dit habitatype is toegekend aan het valleitje dat ligt ingeklemd tussen parkeerplaats en de ten noorden ervan gelegen zeereep. Voor de bouw van het paviljoen is het niet nodig dit gebied te betreden of te berijden. De bouw van het paviljoen heeft dan ook geen enkel effect op de kwaliteit of het oppervlak van het type. Als gevolg van de jaarrond openstelling van het paviljoen kan een minimale toename van de betreding optreden in het duingebied ten noorden van de parkeerplaats. De structuur van de vegetatie is hier echter dusdanig dat betreding ervan vrijwel onmogelijk is. Een negatief effect van de jaarrond openstelling op dit habitatype is dan ook uitgesloten.

De overige habitatypen liggen op grotere afstand van de bouwlocatie aan de binnenzijde van de zeereep. Voor de bouw van het paviljoen is het niet nodig deze duingebieden te betreden of te berijden. Ook is het onwaarschijnlijk dat als gevolg van de jaarrond openstelling van het paviljoen de duingebieden intensiever worden betreden met significant negatieve effecten tot gevolg. Enig effect van de bouw en de openstelling van het paviljoen op de habitatypen is uitgesloten.

De groeiplaats van de groenknolorchis, in 2015 ontdekt, ligt in de Reddingbootvallei, een vallei aan de binnenzijde van de zeereep in een gebied waar geen activiteiten ten behoeve van de bouw van het paviljoen zullen plaatsvinden. De groeiplaats ligt op ongeveer 400 meter afstand van de bouwlocatie. De uitvoering van het plan heeft geen negatief effect op de kwaliteit van de groeiplaats, en op de populatie van de groenknolorchis.

Met betrekking tot de tapuit wordt gesteld dat deze recent niet in de zeereep nabij de bouwlocatie heeft gebroed. Tapuiten broeden doorgaans aan de binnenzijde van de zeereep op de overgang van habitatype H2120 – Witte duinen naar andere habitatypen. De duinstrook ten noorden van West aan Zee is plaatselijk aantrekkelijk als broedlocatie. Hetzelfde geldt voor de duinen ten zuiden van de parkeerplaats. Een negatief effect op de geschiktheid van dit gebied als broedlocatie voor de tapuit als gevolg van de bouw van het paviljoen kan echter worden uitgesloten, daar zoals hierboven aangegeven, tijdens de bouw wordt vermeden dat dit habitatype wordt betreden. Ook de aanwezigheid van het paviljoen zelf en de jaarrond openstelling heeft geen invloed op de geschiktheid van het gebied als broedlocatie van de tapuit. De broedlocaties liggen

daarvoor op een te grote afstand van het paviljoen. Een negatief effect van de uitvoering van het plan op de broedgelegenheid van de tapuit is uitgesloten.

De rietzanger komt als broedvogel voor in de Reddingbootvallei en in het valleitje ten noorden van de parkeerplaats. Voor deze locaties geldt dat ze niet worden betreden of bereden tijdens de bouw van het paviljoen. Ook is geen sprake van een toename van de betreding van deze valleien als gevolg van de jaarrond openstelling van het paviljoen. Er is derhalve geen sprake van een significant negatief effect van de uitvoering van het plan op de rietzanger.

Aanvullend kan worden gesteld dat zowel tapuit als rietzanger uitsluitend in het gebied voorkomen tijdens het broedseizoen van april tot begin september. Het paviljoen is al sinds jaren in deze periode aanwezig en open. De veranderingen die optreden betreffende de jaarrond openstelling spelen zich af in de winterperiode van november tot april, de periode derhalve dat tapuit en rietzanger niet aanwezig zijn. Omdat tijdens het broedseizoen niets verandert wat betreft de openstelling in vergelijking met de reeds jaren bestaande situatie, is er ook geen effect met betrekking tot de broedmogelijkheden van beide soorten.

De conclusie is dan ook dat de effecten van de bouw van het paviljoen en de effecten van de permanente aanwezigheid en de jaarrond openstelling van het gebouw zich beperken tot de bouwlocatie zelf en de onmiddellijke omgeving ervan. Doordat duinen van het habitatype H2120 en H2180A worden vermeden en er tevens geen negatieve gevolgen zijn voor groenknolorchis, tapuit en rietzanger kan worden gesteld dat geen negatieve effecten zullen ontstaan met betrekking tot de instandhoudingsdoelen van Natura2000-gebied *Duinen Terschelling* in het algemeen. Deze conclusie is tevens van toepassing op het nieuwe, in oppervlak uitgebreide plan.

7.3. De bouwlocatie ten opzichte van bebouwing in de omgeving.

Aanvullend wordt opgemerkt dat de bouwlocatie van het paviljoen aan de duinvoet van West aan Zee aansluit bij de al aanwezige bebouwing van recreatiewoningen van West aan Zee zelf. Er is derhalve geen sprake van het oprichten van een vorm van permanente bebouwing in een verder grootschalig onbebouwd gebied. Het bestaande paviljoen heeft al enige jaren aansluiting op het elektriciteitsnet, waterleiding, gas, riool e.d. Ten behoeve van de bouw van het nieuwe paviljoen kan gebruik gemaakt worden van de al aanwezige aansluitingen.

7.4. Stikstof-uitstoot en PAS-regeling

De hoeveelheid extra emissie van stikstof als gevolg van de uitvoering van het plan kan worden berekend door het digitale programma Aeries. Extra emissie ontstaat tijdelijk als gevolg van verbranding van fossiele brandstoffen door bouwverkeer tijdens de bouw. Het gaat hier om een zeer geringe hoeveelheid. Een toename kan ook ontstaan als gevolg van een geringe toename van de verkeersdruk doordat meer mensen het paviljoen kunnen bezoeken, als gevolg van de openstelling in de winter. Het betreft hier een structurele toename van de emissie van zeer geringe omvang. Verwacht wordt dat de toename van de uitstoot de grenswaarde niet zal overschrijden, en derhalve niet belemmerend werkt voor de uitvoering van het plan. De extra uitstoot leidt niet tot significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen in het algemeen. Ook zal geen significante verslechtering van de kwaliteit van het kwetsbare en prioritaire habitatype H2130 – Grijze duinen in de duinen van Terschelling ontstaan.

7.5. Cumulatie.

Cumulatieve effecten treden op indien als gevolg van de uitvoering van het plan negatieve effecten optreden in samenhang met andere projecten en ontwikkelingen in de nabije omgeving. In de omgeving van het plangebied zijn echter momenteel geen andere projecten in ontwikkeling. Er is derhalve geen sprake van cumulatieve effecten met betrekking tot de bouw van het paviljoen.

Sinds enkele jaren zijn de strandpaviljoens van Midsland aan Zee en Oosterend gebouwd op plateaus op palen. Beide paviljoens zijn permanent en jaarrond open. Deze paviljoens liggen op een afstand van twee kilometer of meer van de bouwlocatie. De afstand tot deze paviljoens is dermate groot dat negatieve effecten

door cumulatie binnen het Natura2000-gebied *Noordzeekustzone* als gevolg van de aanwezigheid van meerdere paviljoens en de jaarrond openstelling ervan is uitgesloten.

7.6. Samengevat.

De bouw van het uitgebreide paviljoen op de locatie alsmede de jaarrond openstelling van het gebouw heeft geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van beide Natura2000-gebieden tot gevolg en is derhalve niet in strijd met de Wet natuurbescherming. De aanvraag van een vergunning bij de provincie Fryslân is niet nodig. Het is evenmin nodig ten behoeve van het plan een Passende beoordeling op te stellen.

7.7. Soortbescherming.

Strikt beschermde soorten.

In hoofdstuk 6 is gewezen op het voorkomen van de zandhagedis in de zeereep nabij de bouwlocatie van het paviljoen. De zandhagedis is een door de Flora- en faunawet strikt beschermde soort. De zandhagedis is actief van april tot en met september. In het overige deel van het jaar verkeert de soort in winterslaap en is inactief. In beginsel kunnen zandhagedissen in de actieve periode schade ondervinden van de bouwactiviteiten, met name op de strandovergang. De kans hierop is echter zeer gering. In het kader van zorgvuldig handelen wordt echter om schade te kunnen uitsluiten geadviseerd de bouw van het paviljoen tot uitvoering te brengen in de periode van het jaar dat de zandhagedis niet actief is (september tot april).

De rugstreeppad komt in de ruime omgeving van het plangebied alleen voor in de Reddingbootvallei. De soort ontbreekt binnen het plangebied en in de direct aangrenzende duinen. De uitvoering van het plan heeft geen enkel effect voor de populatie van de Rugstreeppad.

Hetzelfde geldt voor de groenknolorchis in de Reddingbootvallei (zie hierboven).

Broedvogels.

Op de bouwlocatie en op het Noordzeestrand in de directe omgeving ervan komen geen broedvogels voor. De in hoofdstuk 6 vermelde broedvogels komen uitsluitend voor in de duinen aan de binnenzijde van de zeereep of op nog grotere afstand. Omdat voor de bouw van het paviljoen gebruik wordt gemaakt van de bestaande strandovergang, zal de bouw van het paviljoen geen gevolgen hebben voor broedvogels. Er gaat geen broedgebied verloren. Verstoring van broedende vogels is uitgesloten.

Kwetsbare plantensoorten.

De groeiplaatsen van de in de oude Flora- en faunawet beschermde plantensoorten moeraswespenorchis, vleeskleurige orchis en parnassia liggen allen in de valleien aan de binnenzijde van de zeereep. Dit geldt tevens voor diverse andere kwetsbare plantensoorten waarvoor de zorgplicht geldt. Voor de bouw van het paviljoen wordt dit gebied niet betreden of bereden. De uitvoering van het plan heeft geen gevolgen voor deze groeiplaatsen.

Levendbarende hagedis, Bruine kikker, Kleine watersalamander.

De populaties van deze soorten komen voor in de duinen en duinvalleien aan de binnenzijde van de zeereep op een afstand van meer dan 500 meter van de bouwlocatie. De bouw van het paviljoen heeft geen gevolgen voor de populatie van deze soorten.

Duinparelmoervlinder, zilveren maan en grote parelmoervlinder.

De populaties van deze soorten komen voor in de droge duinen aan de binnenzijde van de zeereep, waar groeiplaatsen voorkomen van duinviooltje en hondsviooltje. Deze gebieden worden voor de bouw van het paviljoen niet betreden of bereden. De bouw van het paviljoen heeft geen negatief effect op de populaties van de soorten.

Zorgplicht.

De Wet natuurbescherming stelt het verplicht ervoor zorg te dragen dat voor de populaties van kwetsbare soorten voldoende leefgebied overblijft. Met betrekking tot de zandhagedis, de rugstreeppad, de broedvogels en de overige beschermde soorten wordt hierboven gesteld dat de bouw van het paviljoen volledig plaats vindt buiten het leef- en broedgebied van deze soorten. Een negatief effect op de populaties is uitgesloten. Betreffende het broeden van vogels op het strand (scholekster) geldt hetzelfde. De broedlocaties liggen op een dermate grote afstand dat een effect is uitgesloten. Op de locatie van het paviljoen en in een straal van 50

meter rondom het paviljoen komen geen populaties of groeiplaatsen van kwetsbare soorten voor. Er bestaat in dit opzicht geen knelpunten met betrekking tot de zorgplicht.

Bouwactiviteiten.

Voor de bouw van het paviljoen wordt gebruik gemaakt van de bestaande strandovergang. Hoewel de kans daartoe minimaal is, kan niet volledig worden uitgesloten dat bij gebruik van de overgang in de periode dat de zandhagedis actief is, exemplaren worden overreden. Om dit te voorkomen wordt geadviseerd de bouw uit te voeren in de periode dat de zandhagedis niet actief is. Dit is de periode van september tot april.

Voor het overige heeft de bouw geen enkel effect op de populaties van beschermde soorten. Met betrekking tot het beginsel van zorgvuldig handelen is het niet nodig extra mitigerende maatregelen te nemen.

Vrijstelling.

De bouw van het paviljoen leidt niet tot verandering in de “algeheel goede staat van instandhouding” in Nederland van de populaties van soorten op de vrijstellingslijst. De vrijstelling van de wet voor deze soorten is dus van toepassing. Het betreft hier de populaties van kleine zoogdieren.

Cumulatieve effecten.

Er is geen sprake van cumulatieve effecten als gevolg van de uitvoering van andere projecten of als gevolg van andere ontwikkelingen in de nabijheid van de locatie tezelfdertijd.

Conclusie.

De bouw van het in oppervlak uitgebreide paviljoen leidt niet tot strijdigheid met de Wet natuurbescherming wat betreft de soortbescherming. Ook leidt de jaarrond openstelling van het paviljoen niet tot strijdigheid met de wet. De aanvraag van een vergunning is niet nodig.

7.8. Natuur Netwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur).

Het plangebied maakt deel uit van het Natuur Netwerk Nederland (NNN), voorheen de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur. Door de bouw van het paviljoen gaat een gering oppervlak van het Netwerk verloren. In beginsel is dit strijdig met de doelstelling van het Netwerk. Het is daarom nodig te komen tot compensatie van het verlies aan natuur. Deze compensatie wordt deels gerealiseerd doordat de locatie van het bestaande paviljoen aan de natuur wordt teruggegeven. De nieuwe locatie is echter in oppervlak groter dan de oude. Dit heeft tot gevolg dat een klein oppervlak definitief voor de het Netwerk verloren gaat. Deze maatregelen zijn alleen nodig als de *wezenlijke kenmerken of waarden* van het gebied significant worden aangetast. De uitbreiding is in oppervlak zeer gering, en betreft direct aan het bestaande paviljoen grenzend gebied waarvan de wezenlijke kenmerken door de aanwezigheid van het paviljoen worden bepaald. Bovendien komen geen bijzondere natuurwaarden voor. Er is dus geen sprake van een significante aantasting van wezenlijke kenmerken. De conclusie wordt dan ook getrokken dat compensatie of mitigatie in het kader van het Natuurnetwerk **niet** nodig is.

8. De effecten van het toekomstig gebruik van het nieuwe strandpaviljoen op de instandhoudingsdoelen.

8.1. Uitgangspunten.

De initiatiefnemer heeft aangegeven het paviljoen ook in de winterperiode te willen exploiteren. Tot nu toe was het oude paviljoen alleen in de zomerperiode van 1 april tot 1 november open. De uitbreiding van de openstelling is ten opzichte van de oude situatie een vorm van nieuw gebruik, waarvan de effecten moeten worden getoetst aan de gevolgen voor de instandhoudingsdoelen.

De reguliere openstelling en het reguliere gebruik van het paviljoen in de zomerperiode van 1 april tot 1 november kan worden beschouwd als bestaand gebruik. De effecten ervan worden in kaart gebracht in het beheersplan voor de Natura2000-gebieden dat momenteel door de Dienst Landelijk Gebied (DLG) wordt opgesteld. Het is derhalve niet nodig hier in deze ecologische beoordeling aandacht aan te besteden.

Overigens kan worden toegevoegd dat in het Beheerplan ook een beoordeling wordt gegeven betreffende de aanwezigheid van de paviljoens en de openstelling ervan in de winter.

De initiatiefnemer heeft aangegeven het strandpaviljoen beschikbaar te willen maken voor bezoekers in groepsverband. Gedacht moet worden aan feesten, trouwerijen e.d. Daarbij is ook het verzoek gedaan 's avonds laat open te mogen blijven. Dit gebruik is echter al voor het huidige paviljoen mogelijk. Feitelijk is hier geen sprake van nieuw gebruik; een effectanalyse hoeft hiervoor niet te worden opgesteld.

8.2. De gevolgen van openstelling in de winterperiode voor de instandhoudingsdoelen van Natura2000-gebied *Noordzeekustzone*.

In hoofdstuk 6 is aangegeven dat in de omgeving van het paviljoen van West aan Zee uitsluitend de volgende instandhoudingsdoelen voorkomen:

- Habitattype H2110 – Embryonale duinen
- Habitattype H1140 – Slik- en zandplaten.
- Drieteenstrandloper

Omdat Embryonale duinen niet binnen 50 meter van het paviljoen voorkomen en het paviljoen op een afstand van 400 meter van beide andere instandhoudingsdoelen ligt kan van de openstelling in de winterperiode een negatief effect op de instandhoudingsdoelen worden uitgesloten.

Benadrukt moet worden dat er geen negatieve effecten te verwachten zijn met betrekking tot habitattype H2110 – Embryonale duinen, daar deze in de directe omgeving van het paviljoen niet voorkomen.

Een negatief effect op het broeden van de bontbekplevier en de strandplevier kan worden uitgesloten, enerzijds doordat beide soorten niet voorkomen in de ruime omgeving, anderzijds daar de openstelling in de winterperiode betrekking heeft op de periode buiten het broedseizoen van de vogels. De beide soorten zijn in de winterperiode niet op het Noordzeestrand aanwezig. Schade aan geomorfologische kenmerken van het broedgebied van de plevieren op het Noordzeestrand in de omgeving van het paviljoen kan worden uitgesloten daar deze kenmerken er niet voorkomen.

8.3. Cumulatieve effecten van de openstelling in de winter in relatie tot overig strandgebruik.

Het is van belang te overwegen of de openstelling van het paviljoen in de winter in samenhang met ander strandgebruik kan leiden tot significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van het Natura2000-gebied. De betreffende activiteiten zijn:

- Wandelen
- Strandzeilen
- Surfen, Kite-surfen
- Strandrijden.
- Vissen.

Van belang is in kaart te brengen of ten opzichte van de bestaande situatie verslechtering optreedt door uitbreiding van de activiteiten als gevolg van de openstelling van het paviljoen.

Het gebruik van het strand voor strandzeilen, surfen en kite-surfen is door de gemeente Terschelling aan regels gebonden, met name om te voorkomen dat deze activiteiten plaatsvinden op het Noordzeestrand op ecologisch kwetsbare plekken. Deze plekken liggen niet in de omgeving van het paviljoen. Het kan dan ook worden uitgesloten dat er negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen zullen optreden als gevolg van cumulatie door deze activiteiten in samenhang met de openstelling van het paviljoen.

Hetzelfde kan worden gesteld met betrekking tot sportvissen op het strand. Negatieve effecten kunnen worden uitgesloten daar de openstelling van het paviljoen niet zal leiden tot verslechtering met betrekking tot de instandhoudingsdoelen als gevolg van een toename van het sportvissen.

Verwacht mag worden dat het Noordzeestrand bij het paviljoen in de winter aantrekkelijker wordt voor wandelaars als gevolg van de openstelling van het paviljoen. Een mogelijk effect op de instandhoudingsdoelen is dan uitsluitend te verwachten langs de waterlijn in de omgeving van het paviljoen. Een verslechtering van het hier voorkomende habitatype H1140- Slikken en zandplaten kan worden uitgesloten daar dit habitatype niet gevoelig is voor betreding. Een significante verslechtering van het Noordzeestrand als overwinteringsgebied voor de drieteenstrandloper kan worden uitgesloten met name doordat het strand in de omgeving van het paviljoen geen bijzondere betekenis heeft als foerageergebied voor de soort.

De relatie tussen de openstelling van het paviljoen en het strandrijden is minder eenvoudig in kaart te brengen. Het paviljoen kan bij openstelling in de winter in de periode van 1 november tot 1 april worden bezocht door strandrijders. Zij kunnen daarbij het paviljoen benaderen vanaf het harde strand waarop gereden wordt, met een toename van de verkeersbewegingen van het harde strand naar het paviljoen als gevolg. Binnen deze zone komen echter geen instandhoudingsdoelen voor, en er is derhalve geen sprake van verslechtering. Hetzelfde geldt indien strandrijders bij een bezoek aan het paviljoen hun auto op het strand bij het paviljoen parkeren. Hoewel dit in landschappelijke zin als lelijk kan worden ervaren, heeft dit geen verslechtering van de instandhoudingsdoelen tot gevolg daar deze er niet voorkomen. De gemeente Terschelling heeft overigens aangegeven door middel van regegeving het parkeren naast de paviljoens niet toe te staan. Geconcludeerd kan worden dat de openstelling van het paviljoen in relatie tot het strandrijden in de omgeving van het paviljoen geen verslechtering tot gevolg heeft met betrekking tot de instandhoudingsdoelen.

Door de provincie Fryslân is echter naar aanleiding van enkele ingediende zienswijzen bij procedures in het recente verleden aangegeven dat als gevolg van de openstelling in de winter een paviljoen kan fungeren als centrum waarvandaan het strandrijden wordt bevorderd, met als gevolg een toename van de druk van strandrijders op de instandhoudingsdoelen van het Natura2000-gebied Noordzeekustzone over het hele strand. Verslechtering is dan niet uit te sluiten in gebieden met embryonale duinen of gebieden met geomorfologische kenmerken voor broedlocaties van de plevieren op grote afstand van het paviljoen. Ook kan verslechtering optreden met betrekking tot de overwinteringsmogelijkheden van de drieteenstrandloper en voor de hoogwatervluchtplaats bij paal 24. De provincie Fryslân heeft om deze redenen de openstelling in de winter van het paviljoen bij Oosterend ter hoogte van paal 18 aanvankelijk tegengehouden. Inmiddels is voor de openstelling in de winter van de paviljoens van Midsland en Oosterend echter vergunning afgegeven en zijn beide paviljoens jaarrond open. Het door de Provincie Fryslân aangegeven argument om jaarrond openstelling tegen te houden is daarmee niet meer geldig. Dit geldt derhalve ook voor het paviljoen van West aan Zee.

Geconcludeerd kan dan ook worden dat de openstelling in de winterperiode van het paviljoen in samenhang met andere activiteiten geen verslechtering van de instandhoudingsdoelen van Natura2000-gebied *Noordzeekustzone* tot gevolg heeft in de ruime omgeving van het paviljoen.

8.4. De gevolgen van de openstelling van het paviljoen voor de instandhoudingsdoelen van Natura2000-gebied *Duinen Terschelling*.

In hoofdstuk 6 is aangegeven dat in de omgeving van het paviljoen de volgende instandhoudingsdoelen voorkomen:

- H2120 – Witte duinen
- Habitattypen H2130 t.m. H2190

- Groenknolorchis
- Tapuit
- Rietzanger

De openstelling van het paviljoen in de winter heeft geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen mits geen grootschalige activiteiten buiten het paviljoen in de zeereep worden georganiseerd. Het reguliere gebruik van het paviljoen heeft geen verslechtering tot gevolg, mede daar de bezoekers en het autoverkeer gebruik maken van de openbare strandovergang waar geen instandhoudingsdoelen voorkomen. Voor de strandovergang geldt tevens de exclaveringsformule. Een effect op de tapuit en de rietzanger kan worden uitgesloten daar deze soort in de winterperiode op Terschelling niet voorkomt. Een effect op de groenknolorchis is uitgesloten daar de groeiplaats in de Reddingbootvallei gelegen is in een terrein op grote afstand van het paviljoen, waar geen activiteiten plaatsvinden.

8.5. Het gebruik van het paviljoen door groepen en de openstelling tot in de late avond.

Het gebruik van het paviljoen door groepen verschilt in essentie niet van het reguliere gebruik zoals dat door de jaren heen heeft plaats gevonden. De aanwezigheid van groepen in of bij het paviljoen heeft zelf geen negatief effect op de instandhoudingsdoelen van de omgeving van het paviljoen.

Bij het organiseren van grootschalige activiteiten rondom het paviljoen kan een verslechtering van de kwaliteit van de zeereep (habitatype H2120 – Witte duinen) alleen worden uitgesloten indien dit gebied buiten de activiteiten wordt gehouden.

De openstelling in de late avond heeft als gevolg dat het paviljoen in het donker verlicht wordt en er een lichtbron in een verder betrekkelijk duistere omgeving aanwezig is. Mits het hier om normale verlichting gaat waarbij geen gebruik wordt gemaakt van sterke lampen met een grote uitstraling naar buiten zal dit geen negatief effect hebben op de instandhoudingsdoelen en de overige beschermde natuurwaarden.

Ten behoeve van de openstelling kan in de avonduren muziek worden gedraaid. Een negatief effect van te luide muziek met een grote uitstraling op de omgeving op de hiervoor gevoelige zandhagedis is niet uit te sluiten. Het draaien van muziek is derhalve mogelijk mits er buiten het paviljoen geen sprake is van geluidsproductie boven het wettelijk toegestaan aantal decibels.

9. Conclusies.

Deze effectanalyse heeft betrekking op de bouw van een nieuw paviljoen op het Noordzeestrand bij West aan Zee, ter vervanging van het bestaande paviljoen, en de jaarrond openstelling van het nieuwe paviljoen. Als gevolg van nieuwe gemeentelijke regelgeving wordt de kans geboden het nieuwe paviljoen tot 1000 m² uit te breiden. In 2014 is voor het oorspronkelijke plan al eens een natuurtoets opgesteld. Dit rapport presenteert een update van het eerdere rapport, waarbij de uitbreiding naar 1000 m² oppervlak tevens is meegenomen. Het rapport is tevens aangepast aan de nieuwe wetgeving die per 1 januari 2017 geldt. Bovendien is ook een update gemaakt met betrekking tot de voorkomende beschermde natuurwaarden. De conclusie van deze analyse wijkt niet af van die uit het rapport van 2014.

De volgende conclusies worden getrokken met betrekking tot Natura2000-gebied *Noordzeekustzone*:

- De bouw van het uitgebreide paviljoen en de aanwezigheid van het gebouw jaarrond op de locatie zal niet leiden tot negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van het Natura2000-gebied.
- Met betrekking tot de bouwactiviteiten wordt als mitigerende maatregel voorgesteld als aanvoerroute naar de bouwlocatie uitsluitend de openbare strandovergang van West aan Zee te gebruiken en verkeersbewegingen ten behoeve van de bouw over het Noordzeestrand verder te voorkomen.
- De exploitatie van het paviljoen in de winterperiode zal niet leiden tot verslechtering van de instandhoudingsdoelen van het Natura2000-gebied.
- De extra stikstof-uitstoot die zal worden geproduceerd tijdens de bouw of als gevolg van de jaarrond openstelling is dermate gering dat de grenswaarde van de PAS-regeling niet wordt overschreden.
- Van een verslechtering als gevolg van de jaarrond exploitatie in samenhang met ander strandgebruik (cumulatieve effecten) in de winterperiode is in de ruime omgeving van het plangebied zelf geen sprake.
- De bouw van het uitgebreide paviljoen is niet strijdig met de uitgangspunten van de Wet natuurbescherming. De aanvraag van een vergunning bij de provincie Fryslân is niet nodig. Evenmin is het nodig een Passende beoordeling op te stellen.

De volgende conclusies zijn getrokken met betrekking tot Natura2000-gebied *Duinen Terschelling*.

- De bouw van het paviljoen, de aanwezigheid van het gebouw op de locatie en de jaarrond exploitatie in de winter leidt niet tot negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van dit Natura2000-gebied.

Met betrekking tot de openstelling van het paviljoen voor groepen ten behoeve van feesten, trouwerijen e.d., en de openstelling tot later in de avond wordt het volgende voorgesteld:

- Bij grootschalige activiteiten buiten het paviljoen dient intensieve betreding van de zeereep te worden vermeden.
- Het gebruik van felle lampen met een sterke uitstraling naar buiten moet worden vermeden.
- Vermeden moet worden dat bij het gebruik van muziek de geluidsbelasting buiten het paviljoen het wettelijk aantal toegestane decibels overschrijdt.

Met betrekking tot de soortenbescherming in de Wet natuurbescherming is geconcludeerd dat de bouw van het paviljoen, de aanwezigheid van het gebouw en de exploitatie in de winter geen negatieve effecten heeft op de populatie van door de beschermde soorten. Daarbij worden enkele mitigerende maatregelen voorgesteld om negatieve effecten op de populatie van de zandhagedis te kunnen uitsluiten. Het gaat daarbij met name om de maatregel de bouw van het paviljoen te realiseren in de periode van 1 september tot 1 april, de periode waarin de zandhagedis niet actief is. Daarnaast wordt geadviseerd ten behoeve van de zandhagedis tijdens de bouw gebruik te maken van de reguliere strandovergang en betreding of berijden van de zeereep te voorkomen. Indien deze maatregelen worden nageleefd is voldoende rekening gehouden met het beginsel van zorgvuldig handelen, en is geen sprake van strijdigheid met de wet. De aanvraag van een vergunning is niet nodig.

Als gevolg van de uitbreiding van het paviljoen in oppervlak gaat een gering oppervlak natuurgebied verloren dat behoort tot het Natuur Netwerk Nederland (NNN), voorheen de Ecologische Hoofdstructuur. Het oppervlakverlies is zeer beperkt. In het gebied komen geen wezenlijke natuurwaarden voor. Er is derhalve geen sprake van een aantasting van de wezenlijke kenmerken van het gebied, waarvan het karakter al jaren door de aanwezigheid van een paviljoen wordt bepaald. Het is daarom niet nodig te komen tot compensatie voor het oppervlakverlies.

10. Literatuur.

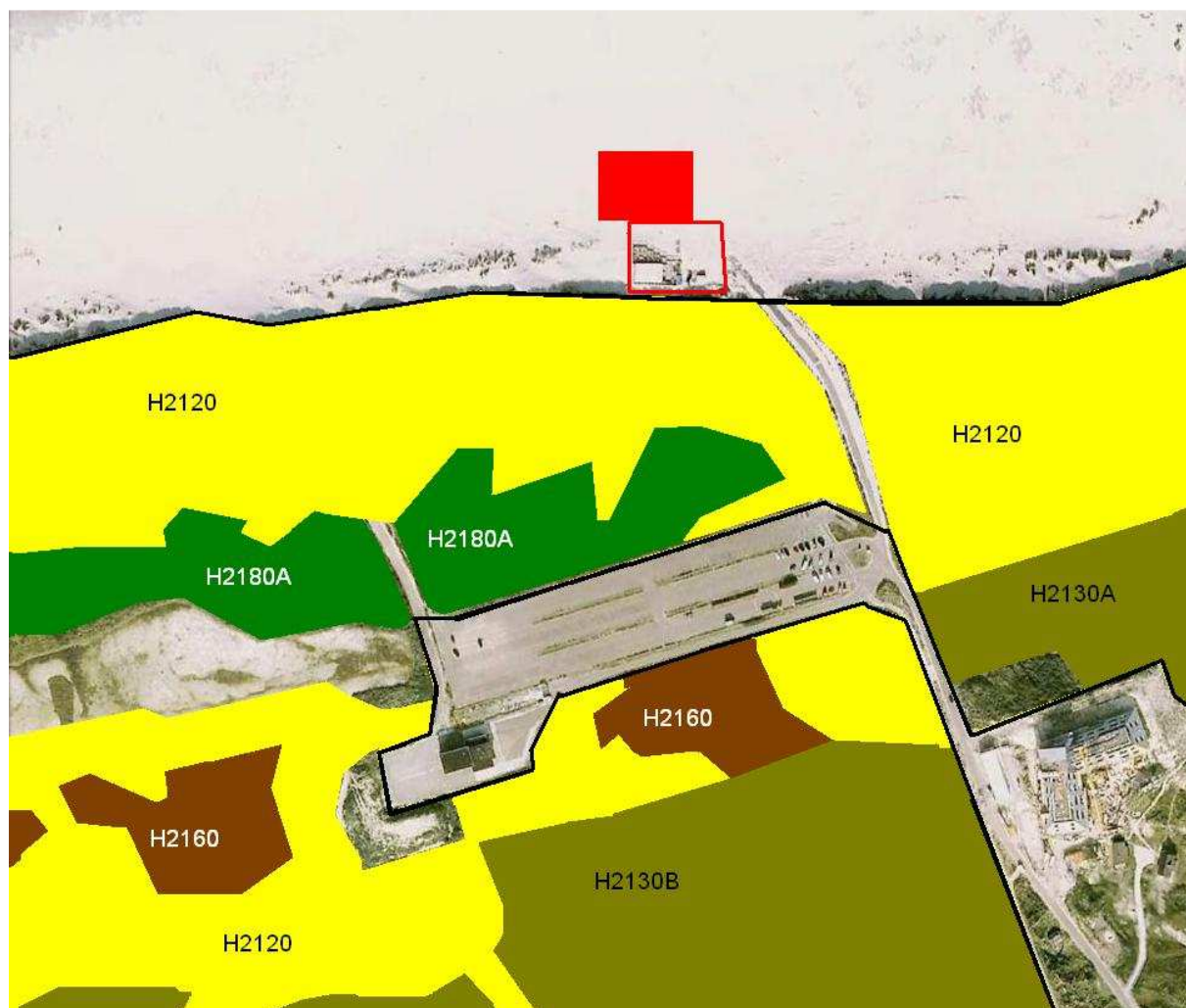
- Aptroot A., et al., 1998.* Bedreigde en kwetsbare korstmossen in Nederland; basisrapport met voorstellen voor de Rode Lijst. Buxbaumiella 44.
- Beenen, R., 1998.* Soortbeschermsplan Rugstreeppad. Provincie Utrecht, Utrecht.
- Buro Bakker, 2000.* Vegetatiekartering van de terreinen van Staatsbosbeheer op Terschelling 1998 – 1999. Buro Bakker adviesburo voor ecologie, Assen.
- DLG, 2015.* Concept-Ontwerp-Beheerplan voor de Natura2000-gebieden van Terschelling, inclusief Habitattypenkaart. Dienst Landelijk Gebied, Leeuwarden.
- Dijksen, L., L. Bot en A. Ouwerkerk, 2007.* De Broedvogels van de terreinen van Staatsbosbeheer op Terschelling in 2006. SOVON-inventarisatierapport 2007/23.
- Ecologen Groep, 2013.* Vegetatiekartering van de terreinen van Staatsbosbeheer op Terschelling 2012. EG Ecologen Groep, Groningen.
- Everts, F.H. et al., 2013.* Vegetatie-trends van N-depositie gevoelige duinhabitats op de Waddeneilanden. Analyse door EGG-Consult onder begeleiding van het OBN-deskundigeteam Duin- en Kustlandschap. Bosschap, Bedrijfschap voor bos- en natuur. Oktober 2013.
- Hustings, F en J.W. Vergeer, 2002.* Atlas van de Nederlandse Broedvogels, 1998 – 2000. Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum, KNNV Uitgeverij, EIS-Nederland, Leiden.
- Janssen J.A.M. en J.H.J. Schaminée, 2003.* Habitattypen. Europese natuur in Nederland. KNNV-uitgeverij Utrecht.
- Janssen J.A.M. en J.H.J. Schaminée, 2004.* Soorten van de Habitatrichtlijn. Europese Natuur in Nederland. KNNV-uitgeverij Utrecht.
- Koopman, J en W. Stouthamer, 2001.* Flora van Terschelling. FFF-rapport 66. Fryske Feriening foar Fjildbiology.
- Meijden, R. van der, B. Odé, C.L.G. Groen, J.P.M. Witte en D. Bal, 2000.* Bedreigde en kwetsbare vaatplanten in Nederland. Basisrapport met voorstel voor de Rode Lijst. *Gorteria*, 26-4 (2000).
- Ministerie van EZ, 2015.* Wet natuurbescherming. Regels ter bescherming van de natuur. Gewijzigd wetsvoorstel 1 juli 2015.
- Ministerie LNV, 2000.* Aanwijzingsbesluit van het gebied ‘Waddeneilanden/ Noordzeekust, Breebaart’ als Speciale Beschermingszone, N/2000/320 d.d. 24 maart 2000. Ministerie van landbouw, Natuurbeheer en Visserij, directie Natuurbeheer, Den Haag.
- Ministerie van LNV 2004a.* Werken aan Natura 2000. Handreiking voor de bescherming van de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden. Concept Ministerie van LNV, Den Haag.
- Ministerie van LNV 2004b.* Besluit Rode Lijsten flora en fauna. Ministerie van LNV, Den Haag.
- Ministerie LNV, 2005.* Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998.
- Natuurcompendium 2003; Natuur in cijfers.* Rijksinstituut voor milieu en natuur. 2003.
- Overleg Duinhagedis, 1999.* De Duinhagedis voor de toekomst behouden. Over duinbeheer, versnippering en monitoring. Verslagen en Technische Gegevens 97. Instituut voor Systematiek en Populatiebiologie, Universiteit van Amsterdam
- Provincie Fryslân, 2016a.* Verordening Wet natuurbescherming Fryslân, 2017. Provinciaal Blad Nr 6515, december 2016.
- Provincie Fryslân, 2016b.* Besluit van gedeputeerde staten van Fryslân d.d. 27 september 2016 tot vaststelling van de Beleidsregel Wet natuurbescherming 2017. Provinciaal Blad Nr 6542, december 2016.
- Sparrius, L. et al., 2014.* Basisrapport Rode Lijst Vaatplanten 2012 volgens Nederlandse en IUCN Criteria. FLORON-rapport 57, FLORON, Nijmegen.
- Staatsbosbeheer Terschelling en Rijkswaterstaat Terschelling, 2004.* Beheersplan Rijkswaterstaat 2004 – 2014.
- Vlinderwerkgroep Fryslân en de Vlinderstichting, 2000.* Dagvlinders in Fryslân. Friese Pers Boekery, Leeuwarden; KNNV Utrecht.
- Westhoff, V. en M.F. van Oosten, 1991.* De plantengroei van de Waddeneilanden, KNNV-Zutphen *Wynhoff, I. & C.A.M. van Swaay, 1995.* Bedreigde en kwetsbare dagvlinders in Nederland. Basisrapport met voorstel voor de rode lijst. Vlinderstichting, Wageningen.
- Zumkehr, P., 1994a.* Dagvlinders van Terschelling. Van Gorcum, Assen.
- Zumkehr, P.J., 1997.* Een inventarisatie van indicatieve plantensoorten op Terschelling in 1995 en 1996. A&W-rapport 177, Staatsbosbeheer Fryslân. Vegetatiekaarten uitgewerkt door Altenburg & Wymenga.
- Zumkehr, P.J., 2003.* Het effect op de natuurwaarden van verplaatsing van strandpaviljoen "Heartbreak Hotel" naar een nieuwe locatie: een quickscan van de aanwezige natuurwaarden. Zumkehr Ecologisch Adviesbureau, Midsland Terschelling, Januari 2003
- Zumkehr, P.J., 2003.* Strandpaviljoens van seizoensstandplaats naar permanente bebouwing: de gevolgen voor de natuur. Zumkehr Ecologisch Adviesbureau, Midsland, juni 2003.

- Zumkehr, P.J., 2008.* De strandpaviljoens op het Noordzeestrand van Terschelling naar jaarrond standplaatsen: Een hernieuwde ecologische beoordeling. Zumkehr Ecologisch Adviesbureau, Midsland, april 2008.
- Zumkehr, P.J., 2008.* Strandpaviljoen Heartbreak Hotel te Oosterend – Terschelling naar een jaarrond standplaats. De effecten op de natuurwaarden in het kader van de natuurbeschermingswetgeving. Zumkehr Ecologisch Adviesbureau, Midsland, december 2008.
- Zumkehr, P.J., 2010.* Strandpaviljoen de Branding te Midsland aan Zee, Terschelling. De bouw van een nieuw permanent strandpaviljoen op het Noordzeestrand van Terschelling en de mogelijkheden tot het gebruik van het paviljoen. Een ecologische beoordeling. Zumkehr Ecologisch Adviesbureau, Midsland, november 2010.
- Zumkehr, P.J., 2012.* De plaatsing van een demontabel strandpaviljoen op het Noordzeestrand van Vlieland; een ecologische beoordeling. Zumkehr Ecologisch Adviesbureau, Midsland, juni 2012.
- Zumkehr, P.J., 2013.* Strandpaviljoen Heartbreak Hotel open in de winter; een ecologische beoordeling. Zumkehr Ecologisch Adviesbureau. Midsland – Terschelling, Mei 2013.
- Zumkehr, P.J., 2013.* Monitoring van dagvlinders, libellen en sprinkhanen op Terschelling in 2012. Zumkehr Ecologisch Adviesbureau. Midsland – Terschelling, Oktober 2013.
- Zumkehr, P.J., 2014.* Het strandpaviljoen van West aan Zee, Terschelling. De bouw van een nieuw permanent strandpaviljoen op het Noordzeestrand van Terschelling en de mogelijkheden tot het gebruik van het paviljoen. Een ecologische beoordeling. Zumkehr Ecologisch Adviesbureau, maart 2014
- Zwart, F., 1985.* De Broedvogels van Terschelling. Van Gorcum, Assen

Kaart 1. Ligging van het plangebied. Het huidige paviljoen is zichtbaar ten westen van de (oostelijke) strandovergang net boven de rode lijn. Het plateau met het nieuwe paviljoen wordt direct ten noorden ervan gebouwd.

Rood: begrenzing van Natura2000-gebied *Noordzeekustzone* (strand) en van Natura2000-gebied *Duinen Terschelling*. West aan Zee maakt geen deel uit van een Natura2000-gebied.

Kaart 2. Het voorkomen van habitattypen in de omgeving van het plangebied. Bron: Habitattypenkaart, DLG, 2015

Rood kader: locatie huidig paviljoen.

Rood vlak: bouwlocatie nieuw paviljoen.

H2120 – Witte duinen.

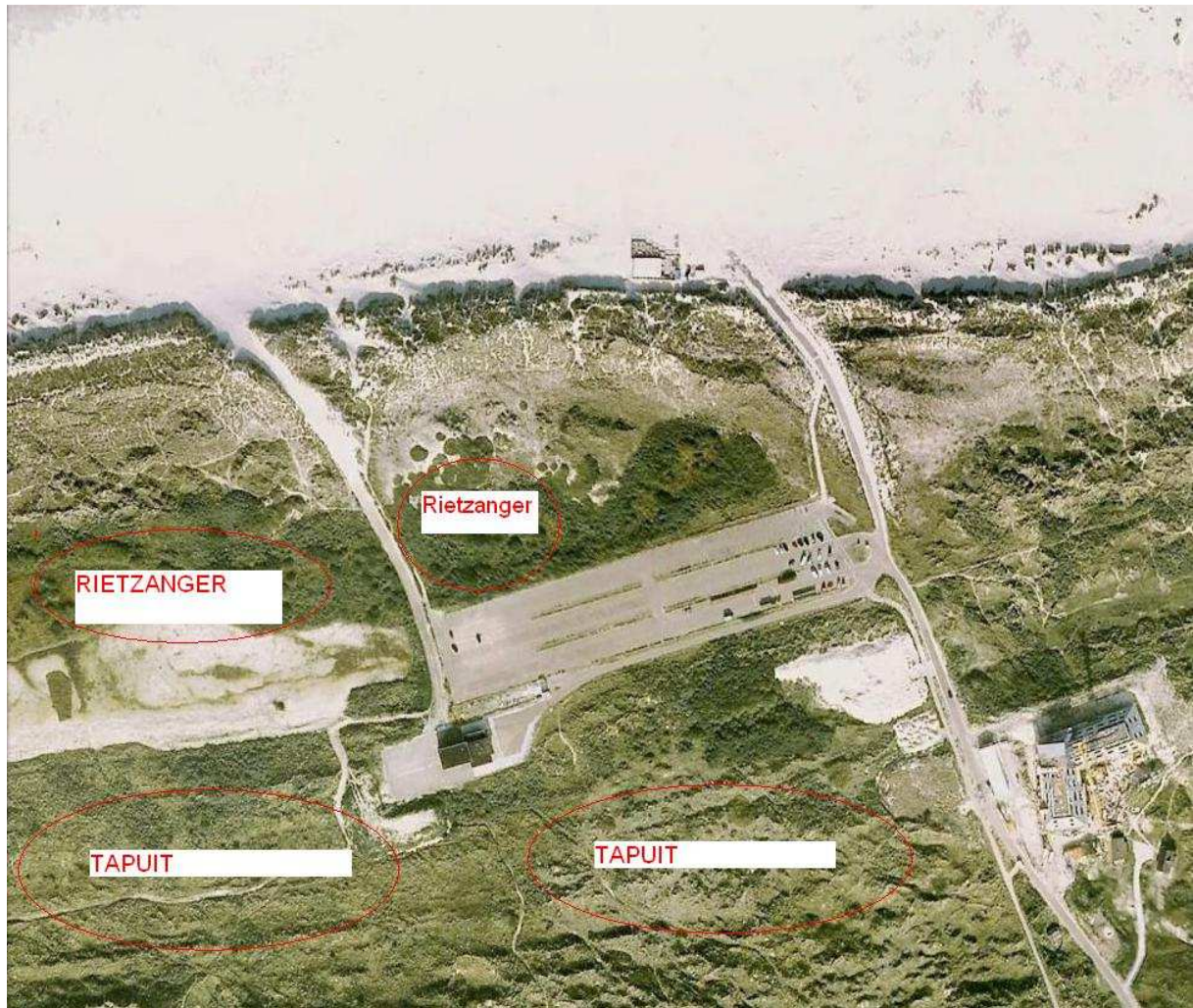
H2130A – Grijze duinen kalkrijk

H2130B – Grijze duinen kalkarm

H2160 – Duinen met Duindoorn.

H2180A – Atlantische bossen, droog.

De habitattypen H2140B – Duinen met Kraaiheide Droog, H2170 – Kruiwilgstruweel en H2190 – Natte duinvalleien komen in de omgeving voor, echter niet op dit kaartdeel.

Kaart 3. Broedlocaties van vogelrichtlijnsoorten uit de instandhoudingsdoelen van de Natura2000-gebieden in de omgeving van het plangebied.

Kaart 4: Voorkomen van kwetsbare plantensoorten in de omgeving van het plangebied.

D = groeiplaats Vleeskleurige orchis *Dactylorhiza incarnata*.

E = groeiplaats Moeraswespenorchis *Epipactis palustris*.

P = groeiplaats Parnassia *Parnassia palustris*.

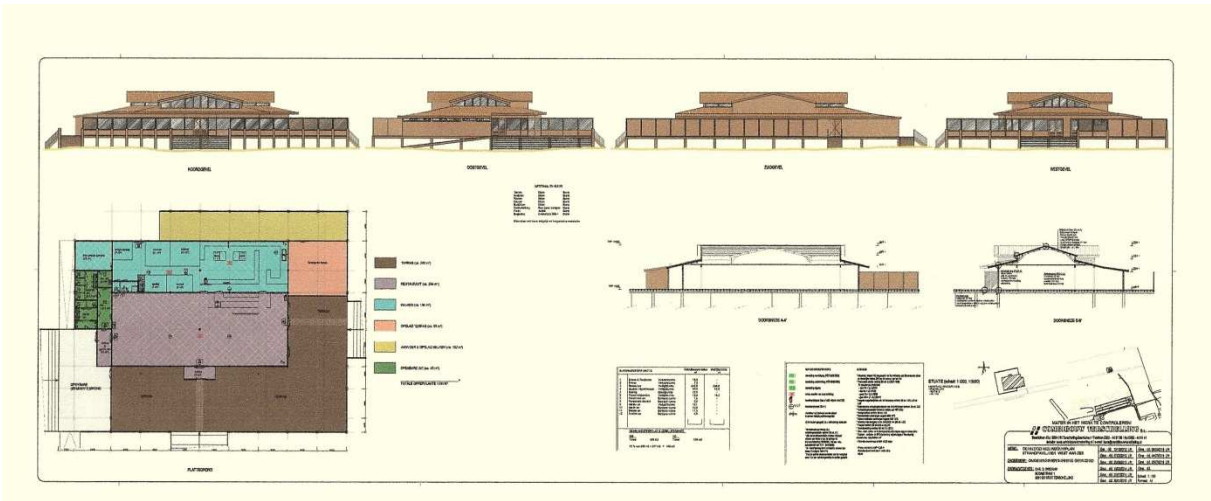
L = populatie Levendbarende hagedis.

Voor de strikt beschermde soorten zie kaart 5.

Kaart 5. Leefgebieden van door de Flora- en faunawet strikt beschermde soorten.

Z = Zandhagedis
R = Rugstreeppad.
G = Groenknolorchis

Afbeelding 1. Het planontwerp voor het paviljoen.

Natuurtoets addendum "Aanvulling op de
voortoets voor de bestemmingsplanwijziging van
een permanent strandpaviljoen te West aan Zee"
d.d. 11 april 2017
Behoort bij OV-2016-FUMO-19135

Zumkehr Ecologisch Adviesbureau. P.J.Zumkehr, Oude Terpweg 3, 8891 GE Midsland – Terschelling;
Tel. 0562 – 449196, Mob. 06.50.816.092. E-mail: admin@pzumkehr.nl

ADDENDUM

Aanvulling op de voortoets voor de bestemmingsplanwijziging en de bouw van een permanent strandpaviljoen te West aan Zee.

Midsland, 11 april 2017

Aan het college van Burgemeester en Wethouders van Terschelling
t.a.v. Floor Lagerweij
Postbus 14
8880AA West-Terschelling

Geacht college,

In de voortoets t.b.v. het bestemmingsplan en de bouw van een permanent strandpaviljoen te West aan Zee (*Zumkehr*, 2017) wordt aangaande de relatie met de beschermde natuurwaarden ter plaatse en in de nabije omgeving van West aan Zee de conclusie getrokken dat significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura2000-gebieden als gevolg van de uitvoering van het project zijn uitgesloten. Dezelfde conclusie wordt getrokken met betrekking tot de beschermde soorten van de Wet Natuurbescherming (WNB). Hoewel ik hier benadruk dat deze conclusie onveranderd gehandhaafd blijft, lijkt het me wenselijk in verband met de af te geven vergunning de conclusie op enkele onderdelen verder uit te werken en te onderbouwen. Het betreft hier het voorkomen van de zandhagedis in de aangrenzende zeereep, het gebruik van verlichting in en rond het nieuwe paviljoen en geluidbelasting tijdens feesten in het nieuwe paviljoen.

Zandhagedis

In de zeereep aangrenzend aan de bouwlocatie voor het paviljoen komt een zeer kleine populatie van de zandhagedis voor. De soort geldt in de *Wet Natuurbescherming* als strikt beschermd. In de voortoets is aangegeven dat de soort op de bouwlocatie zelf niet voorkomt, en daar de bouw niet in de weg staat. Het strikte karakter van de bescherming in de wet betreft niet alleen de soort op zich, maar ook alle individuen. Dit betekent dat als door de bouwactiviteiten individuele zandhagedissen gedood worden er sprake is van een overtreding van de wet. Het bouwverkeer maakt gebruik van de grote strandovergang door de zeereep nabij het paviljoen. Het is van belang dat bij het gebruik van de strandovergang voorkomen wordt dat overstekende zandhagedissen op deze strandovergang door het bouwverkeer worden overreden. Deze kans is erg klein, maar het is nodig dit volledig met zekerheid te kunnen uitsluiten. Om deze reden wordt in de voortoets geadviseerd

de bouwwerkzaamheden uit te voeren in de periode van 1 september tot 1 april, de periode waarin de zandhagedis in winterslaap verkeert en niet actief is. Ter verduidelijking: de zandhagedis zoekt geen overwinteringsplekken op de strandovergang zelf, maar alleen in de natuurlijke helmvegetaties van de zeereep. De vraag is nu of het mogelijk is schade aan individuen van de zandhagedis door bouwverkeer op de strandovergang ook met zekerheid te kunnen uitsluiten in de periode van 1 april tot 1 september. Naar mijn mening is dit goed mogelijk. Zoals al gezegd is de kans dat een zandhagedis op de strandovergang door het bouwverkeer wordt overreden extreem klein. Dit heeft vooral te maken met het feit dat de populatie is de zeereep maar bestaat uit enkele dieren. Van deze dieren zal een enkeling mogelijk eens proberen de overgang over te steken. De kans dat dit net gebeurt tijdens het passeren van het bouwverkeer is nagenoeg nihil. Daarnaast zal de zandhagedis vooral proberen de overgang over te steken als het rustig is. Het dagelijkse gebruik van de overgang door passanten van allerlei soort is dermate intensief dat de zandhagedis probeert de overgang in drukke tijden te vermijden. Het gebruik van de overgang door het bouwverkeer is mogelijk in de periode van 1 april tot 1 september zonder schade aan individuen van de zandhagedis, als actief wordt voorkomen dat ze tijdens de bouw door het bouwverkeer worden overreden. Dit is mogelijk als medewerkers voorafgaand aan het bouwverkeer de strandovergang actief op de aanwezigheid van de hagedissen controleren, en indien aanwezig, naar de aangrenzende zeereep verjagen. Ook is het mogelijk voorafgaand aan het gebruik van de overgang door het bouwverkeer in de ochtend eventueel aanwezige zandhagedissen op de overgang te verjagen door lopend of per fiets de strandovergang een of meerdere malen te passeren. Dit is van belang in de ochtenduren tot plm. 10 uur 's ochtends. Als gevolg van het verdere gebruik van de strandovergang gedurende de dag door de vele passanten zullen de zandhagedissen de overgang overdag blijven mijden.

Lichtuitstraling.

De voortoets geeft aan dat "het gebruik van felle lampen met een sterke uitstraling naar buiten moet worden vermeden." Dit advies wordt in de voortoets niet verder uitgewerkt. Het paviljoen staat op een plaats waar in de omgeving nauwelijks sprake is van lichtvervuiling. Het is van belang dat wordt voorkomen dat als gevolg van de jaarrond exploitatie van het paviljoen de gebruikelijke duisternis van de omgeving geweld wordt aangedaan. Dit is mogelijk door voor de verlichting van het paviljoen en het terras te kiezen voor armaturen waarvan het licht zo veel mogelijk naar binnen schijnt, en zo weinig mogelijk naar buiten. Het is niet wenselijk het paviljoen 's nachts aan te lichten door middel van gevelverlichting of door gebruik van felle lampen buiten het paviljoen. Het pad vanaf de strandovergang naar het paviljoen dient bescheiden verlicht te worden, waarbij uitstraling van licht naar de omgeving moet worden voorkomen. Het oprichten van straatverlichting op de strandovergang is niet wenselijk. Indien aan dit advies gehoor wordt gegeven zijn significant negatieve effecten op de beschermde natuurwaarden uitgesloten.

Geluidsbelasting.

De voortoets geeft aan dat "vermeden moet worden dat bij het gebruik van muziek de geluidsbelasting buiten het paviljoen het wettelijke aantal toegestane decibels overschrijdt". Hierbij kan worden aangesloten bij de wet- en regelgeving die in het algemeen rond geluidsoverlast in de horeca op Terschelling geldt. Indien hieraan gehoor wordt gegeven zijn significant negatieve effecten op de beschermde natuurwaarden uitgesloten.

Ik verzoek u dit *addendum* toe te voegen als bijlage bij de voortoets en te gebruiken ter ondersteuning van de beoordeling van de vergunningverlening voor het bouwproject.

Piet Zumkehr
Zumkehr Ecologisch Adviesbureau
Oude Terpweg 3
8891 GE Midsland Terschelling
admin@pzumkehr.nl

Literatuur

Zumkehr, P.J., 2017. Het strandpaviljoen van West aan Zee, Terschelling.
De bouw van een nieuw permanent strandpaviljoen op het Noordzeestrand van Terschelling met een oppervlak van 1000 m² en de mogelijkheden tot het gebruik van het paviljoen. Een ecologische beoordeling. Zumkehr Ecologisch Adviesbureau, Midsland – Terschelling, Januari 2017